

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

ASG WP wewn. 3996/86

Egz. Nr 1

Plk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI

**DOKTRYNY NARODOWE
GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO
ORAZ STRATEGIE WOJENNE, KONCEPCJE
i OPERACJE STRATEGICZNE**

SKRYPT

49687

WARSZAWA

1986

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

JAWNE

ASG WP wewn. 3996/86

Egz. Nr 1

Plk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI

DOKTRYNY NARODOWE
GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO
ORAZ STRATEGIE WOJENNE, KONCEPCJE
i OPERACJE STRATEGICZNE

SKRYPT

49687

WARSZAWA

1986

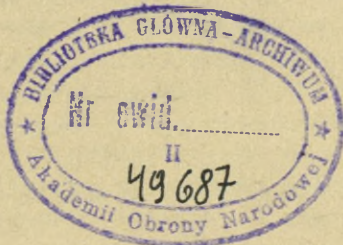
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

ASG WP wewn. 3996/86

JAWNE

Egz. nr ...

Płk dypl. Mieczysław KOZŁOWSKI

DOKTRYNY NARODOWE GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO
ORAZ STRATEGIE WOJENNE, KONCEPCJE
I OPERACJE STRATEGICZNE

Skrypt

*Przeklas. -
prot. 1 z dn. 2.01.97
Duj -*

WARSZAWA

1986

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	3
1. Doktryny narodowe	4
1.1. Doktryna USA	4
1.2. Doktryna RFN	11
1.3. Doktryna Wielkiej Brytanii	13
1.4. Doktryna Francji	14
2. Strategie wojenne i koncepcje strategiczne USA i NATO	18
2.1. Strategia wojenna i koncepcje strategiczne USA	18
2.2. Strategia wojenna i koncepcje strategiczne NATO	24
3. Strategiczne operacje sił zbrojnych NATO na ETW	30
3.1. Cele, zadania i roznach operacji strategicznej	30
3.2. Operacja jądrowa	31
3.3. Zasadnicze warianty pierwszej operacji sił powietrz- nych	33
3.4. Pierwsze operacje sił lądowych	37
3.5. Operacje sił morskich NATO na Bałtyku	39
BIBLIOGRAFIA	42
ZAŁĄCZNIKI:	
1. Znaczenie podstawowych pojęć	43
2. Wpółzależność podstawowych pojęć	45
3. Ewolucja doktryn, strategii wojennych i koncepcji strategi- cznych USA i NATO	46
4. Wykaz ważniejszych stanowisk wojskowych w organach NATO obeardzonych przez Niemców	47
5. Koncepcja operacyjno-strategiczna głębokich uderzeń	48
6. Wariant zmasowanego użycia broni jądrowej przez siły zbrojne NATO	49
7. Możliwe warianty pierwszej operacji powietrznej	50

W S T Ę P

Niniejszy skrypt stanowi próbę zebrania i uogólnienia doktryn narodowych głównych państw NATO oraz strategii, koncepcji strategicznych i strategicznych operacji na ETW.

Złożoność warunków współczesnego świata sprawia, że poszerza się zakres zastosowania doktryny i strategii wojennej nadając im kompleksowy, totalny charakter określający sposoby wykorzystania całego - nie tylko zbrojnego - potencjału państwa /lub koalicji/ do osiągnięcia globalnych celów politycznych. Celami tymi niezmiennie pozostają: likwidacja lub ograniczenie systemu socjalistycznego i postępowych państw nieskapitalistycznych oraz przywrócenie kapitalistycznych stosunków społecznych w świecie.

Stany Zjednoczone - najpotężniejsze mocarstwo świata kapitalistycznego - doprowadziły do militarnej integracji Europy Zachodniej, której narzucają swoje poglądy - niezmiennie nacechowane antykomunizmem, ekspansjonizmem i zachowawczością. Z tych względów doktryny narodowe i koalicyjna strategia NATO są w głównej mierze odzwierciedleniem i adaptacją poglądów amerykańskich.

Problematykę doktryn i strategii wojennych na Zachodzie zajmują się liczne ośrodki naukowo-badawcze i instytuty badań strategicznych. Studiują one zmiany we współczesnym świecie, zwłaszcza zmiany w układzie sił zbrojnych między państwami NATO i UW. Modyfikują doktryny i założenia dotyczące charakteru wojny w Europie i sposobu jej prowadzenia.

Wprowadzane zmiany, mimo stosowania nowych formuł brzmiących pokojowo i obronnie, nie oznaczają jednak zmian egzystencyjnej treści doktryn i strategii.

W skrypcie została zachowana terminologia najczęściej stosowana w literaturze i publicystyce zachodniej^{1/}.

1/ Znaczenie podstawowych pojęć - załącznik 1, współzależność podstawowych pojęć - załącznik 2.

1. DOKTRYNY NARODOWE

1.1. Doktryna USA

Aktualna pozycja Stanów Zjednoczonych w świecie kapitalistycznym skłania do - przynajmniej pobieżnego - odtworzenia ewolucji ich doktryn od czasu zakończenia II wojny światowej^{2/}.

W wyniku II wojny światowej system kapitalistyczny został znacznie osłabiony, a Stany Zjednoczone wysunęły się na jego czołowe miejsce. Oznaczało to odejście Stanów Zjednoczonych od uznawanych przed wojną zasad izolacjonizmu, przyjęcie roli głównej siły i organizatora walki antysocjalistycznej oraz przyjęcie polityki ekspansji na cały glob ziemski. Rozwój socjalizmu i ograniczenie wpływów kapitalizmu postawiły Stany Zjednoczone w obliczu konieczności ratowania upadającej formacji społecznej, mobilizowania świata kapitalistycznego do walki z siłami postępowymi i ruchami narodowo-wyzwoleńczymi.

Zapowiedź - prezydenta USA H. Trumana /marzec 1947/ - użycie siły do przeciwstawiania się komunistycznej działalności wyrotowej na świecie, zwłaszcza w Europie, uznano formalnie jako doktrynę powstrzymywania.

Istotą doktryny powstrzymywania było przeciwstawienie się rozwojowi socjalizmu i przekształcenie go w system światowy.

Celem było ustabilizowanie systemu imperialistycznego, umocnienie pozycji amerykańskich oraz zahamowanie, a nawet cofnięcie procesu przechodzenia dalszych narodów od kapitalizmu do socjalizmu.

Główną formą działania była zimna wojna - strukturalny składnik powstrzymywania. Zimna wojna charakteryzowała się prowadzeniem walki w dziedzinie politycznej, psychologicznej i gospodarczej, z równoczesnym demonstrowaniem potęgi militarnej i grożeniem jej użycia.

Realizując założenia doktryny powstrzymywania Stany Zjednoczone rozpoczęły politykę ekspansji w skali światowej. Przystąpiły do montowania paktów polityczno-militarnych i zakładania baz wojskowych skierowanych przeciwko państwom socjalistycznym. Oficjalnie uznały Związek Radziecki za swojego przeciwnika politycznego i militarnego. Rozpoczęły wojnę psychologiczną przeciwko systemowi socjalistycznemu.

Rozwój sytuacji międzynarodowej wyraźnie stawiał pod znakiem zapytania skuteczność doktryny powstrzymywania. Zmniejszała także zaufanie europejskich państw paktu do amerykańskich poglądów militarnych przenoszonych do Europy Zachodniej. Zdaniem polityków amerykańskich sy-

2/ Ewolucja doktryn, strategii wojennych i koncepcji strategicznych USA i NATO - załącznik 3.

tuacja międzynarodowa stworzyła dogodne warunki intensyfikacji walki z socjalizmem, uznano za celowe i możliwe przejścia do ofensywnej fazy działania.

W 1953 r. ogłoszono doktrynę odępcznicia komunizmu i wyzwolenia.

Istotą jej było nasilenie i zaktywizowanie destrukcyjnej działalności politycznej oraz dążność do zdecydowanie nieograniczonego wykorzystania potencjału jądrowego, jako narzędzia walki przeciwko Związkowi Radzieckiemu i innym państwom socjalistycznym.

Celem działalności w ramach doktryny odępcznicia i wyzwolenia było stopniowe "wyzwalanie" państw Europy Środkowej i południowo-wschodniej - odępcznicia systemu socjalistycznego do granic Związku Radzieckiego. Następnie poprzez izolację na arenie międzynarodowej i rozcięcie od wewnątrz zamierzano doprowadzić do osłabienia państwa radzieckiego i obalenia /drogą przewrotu/ ustroju socjalistycznego. Równocześnie zamierzano do rozbicia międzynarodowego ruchu robotniczego i narodowo-wyzwoleńczego.

Zmiany w międzynarodowym układzie sił na korzyść Związku Radzieckiego następowały szybciej niż mogli to przewidzieć politycy amerykańscy. 1955 r. - utworzenie Układu Warszawskiego przyczyniło się do wzmocnienia obronności państw członkowskich. 1957 r. - udana radziecka próba z międzykontynentalną raketą balistyczną i pierwszy sztuczny satelita zdewaluowały praktyczne znaczenie strategicznej niewrażliwości Stanów Zjednoczonych. Trzeba było zrezygnować z polityki "wyzwolenia" państw socjalistycznych drogą grożenia bronią jądrową, a skupić się na kompleksowym i bardziej elastycznym stosowaniu różnorodnych, głównie niewojaskowych form walki.

Ogłoszony w 1961 r. przez J.F. Kennedy'ego program polityki został określony jako doktryna współpracy i konfrontacji.

Istotą jej była próba osłabienia państw socjalistycznych od wewnątrz, spowodowanie zmian ustrojowych i naruszenie spójności wspólnoty socjalistycznej. Założone cele miały być realizowane w ramach szerszej nawiązywanej i selektywnie prowadzonej współpracy z państwami socjalistycznymi. Przewidywana w ramach współpracy konfrontacja miała wykazać wyższość kapitalizmu i uruchomić proces wewnętrznej erozji socjalizmu.

Wyrazem nowej polityki było zawarcie przez Stany Zjednoczone układów ze Związkiem Radzieckim m.in.: o bezpośrednim połączeniu teleksemowym i telefonicznym; o wstrzymaniu prób z bronią jądrową w atmosferze, przestrzeni kosmicznej i pod wodą; o współpracy w niektórych dziedzinach badania kosmosu; o zakazie wysyłania w przestrzeń kosmiczną

objektów z ładunkami jądrowymi; o zredukowaniu materiałów rozszczepialnych do celów wojekowych.

Globalna polityka Stanów Zjednoczonych, prowadzona w myśl założeń doktryny konfrontacji i współpracy, nie zahamowała rozwoju socjalizmu i okazała się mało przydatne w realizacji celów imperializmu. Prowadzenie agresywnej wojny w Wietnamie, inspirowanie prawicowych przewrotów w różnych częściach świata oraz hamowanie procesu odprężenia doprowadziło w końcu lat sześćdziesiątych do znacznego spadku światowego prestiżu Stanów Zjednoczonych.

Poniesione porażki polityczne, w połączeniu z dalszą zmianą układu sił na korzyść socjalizmu oraz wzrostem w ramach kapitalizmu polityczno-gospodarczego znaczenia Europy Zachodniej i Japonii, obniżyły skuteczność programu polityki amerykańskiej, podważyły wiarygodność obowiązującej doktryny.

Zachodząca przemiana w sytuacji międzynarodowej i układzie sił skłoniły kierownictwo Stanów Zjednoczonych do kolejnej modyfikacji poglądów polityczno-militarnych.

W lipcu w 1969 r. R. Nixon ogłosił doktrynę - nazwaną doktryną podzielonej odpowiedzialności lub doktryną Nixona.

Istotą ogłoszonej doktryny polegała na zróżnicowaniu zakresu angażowania się Stanów Zjednoczonych w różnych regionach świata, zobowiązaniu sojuszników do wydatnego zwiększania wysiłku militarnego oraz na wzmożeniu destrukcyjnego oddziaływania ideologicznego i gospodarczego na państwa wspólnoty socjalistycznej, zwłaszcza Układu Warszawskiego, w celu osłabienia ich epistości.

Doktryna podzielonej odpowiedzialności została zbudowana na wzajemnie się uzupełniających trzech elementach:

- koncepcji partnerstwa zakładającej nowy podział zadań między Stany Zjednoczone a ich sojuszników;

- teorii odtrącenia przewidującej wzrost znaczenia rozbudowanej siły militarnej;

- zeniarze szerokiego stosowania tzw. działań pośrednich /pozawojaskowych/. W publicystyce zachodniej powyższe elementy określane są też jako zasady partnerstwa, siły i pertraktacji.

Koncepcją partnerstwa przewidywała odejście Stanów Zjednoczonych od globalnej odpowiedzialności za "obronę wolnego świata" oraz dokonanie podziału politycznych i militarnych zobowiązań między sojuszników. W świetle tej koncepcji Stany Zjednoczone przyjęły na siebie polityczną i militarną odpowiedzialność za przygotowanie i prowadzenie strategicznej wojny jądrowej oraz współodpowiedzialność za przygotowa-

nie i prowadzenie wojny jądrowej i konwencjonalnej na ETW. Natomiast odpowiedzialność Stanów Zjednoczonych w konwencjonalnych konfliktach zbrojnych na innych teatrach wojny lub teatrach działań wojennych miała być ograniczana do pomocy materiałowej i innej, wyłączając zaangażowanie w walce siły żywej.

Tak sformułowana koncepcja partnerstwa prowadziła się do żądania od sojuszników większego wysiłku militarnego. W odniesieniu do europejskich państw NATO oznaczała ona ponadto możliwość wysunięcia żądań rozbudowy europejskiej siły jądrowej.

Teoria odstraszania uznawała wzrost znaczenia siły militarnej jako czynnika stymulującego postępowanie w stosunkach Stanów Zjednoczonych i NATO ze Związkiem Radzieckim i państwami UW. Istotą teorii odstraszania /w rzeczywistości - grożenia/ było nieustanne i aktywne demonstrowanie niezliczonych możliwości potencjału militarnego Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników w celu zastraszenia i zmuszenia potencjalnego przeciwnika do zaniechania na arenie międzynarodowej działań, które by zagrażały lub osłabiały interesy imperializmu amerykańskiego i jego sojuszników.

W przypadku konfliktu zbrojnego teoria odstraszania przewidywała znaczne rozszerzenie zakresu użycia sił zbrojnych oraz zwiększenie ofensywności i elastyczności ich działania.

Formy odstraszania zmieniały się w zależności od rozwoju sytuacji i stosunku sił zbrojnych między państwami NATO i UW. Osiągnięcie równowagi militarnej, zwłaszcza jądrowej, między Stanami Zjednoczonymi i Związkiem Radzieckim skłoniło polityczno-wojskowe kierownictwo Stanów Zjednoczonych do przejścia na trzystopniowy system odstraszania. Polega on na selektywnym i eskalowanym demonstrowaniu lub użyciu potencjału militarnego podzielonego na trzy podstawowe elementy:

- siły konwencjonalne rozbudowane pod względem ilości i jakości do takiego poziomu, aby mogły w ograniczonym czasie skutecznie działać na ETW bez użycia broni jądrowej;

- taktyczne i operacyjno-taktyczne siły jądrowe przewidziane do stopniowego użycia /w ograniczonej wojnie jądrowej/ na wybrane cele w ramach kompensowania niedostatku sił konwencjonalnych, a następnie drogą eskalacji - do powszechnego wykorzystania;

- strategiczne siły jądrowe przeznaczone do wykonywania uderzeń w sposób selektywny lub zamasowany w wojnie jądrowej o znaczeniu strategicznym.

W świetle opinii amerykańskich ekspertów wojskowych siły konwencjonalne NATO w Europie Środkowej są niewystarczające do skutecznej

realizacji pierwszego stopnia odetraszenia. Zatem ich możliwości powinny być zwiększone przez modernizację systemów uzbrojenia i techniki bojowej oraz zwiększenie liczebności pododdziałów bojowych koaztem usługowych.

Działania pośrednie /pozawojkowe/ prowadzone na płaszczyźnie dyplomatycznej, ekonomicznej, handlowej i innych, między innymi w formie rokowań, rozmów i konsultacji miały ułatwić warunki rozwiązywania problemów międzynarodowych /ogólnoświatowych/ w intencji państw kapitalistycznych. Warunkiem skuteczności działań pośrednich jest siła militarna, odpowiednio rozbudowana, zdolna do demonstracji lub działania.

Koniec lat siedemdziesiątych wykazał "małą skuteczność" doktryny Nixona. Dalsze kierowanie się tą doktryną w polityce zagranicznej mogło być traktowane jako przejaw słabości doprowadzić Stany Zjednoczone do spadku prestżu światowego.

Nowy program działania w polityce amerykańskiej ogłoszony w styczniu 1980 r. został określony jako doktryna Cartera.

Istotą jej było zapowiedź utrzymania przez Stany Zjednoczone pozycji najsilniejszego mocarstwa i odzyskania dawnej hegemonii w świecie. Znalazło to wyraźne odzwierciedlenie we fragmencie Oweżenia Cartera stwierdzającym, że: "każda podjęta przez jakąkolwiek siłę zewnętrzną próba zapewniania sobie kontroli nad rejonem Zatoki Perskiej będzie uważana za atak na żywotne interesy Stanów Zjednoczonych. Próbie takiej Stany Zjednoczone przeciwstawiają się wszelkimi niezbędnymi środkami, z użyciem siły militarnej włącznie".

Wymienienie Zatoki Perskiej ma znaczenie reprezentatywne, bowiem w tym rejonie /w Iranie/ zostały podważone założenia doktryny Nixona, tam też koncentrują się amerykańskie zainteresowania ze względu na uzależnienie od dostaw ropy naftowej, a także z uwagi na obawy o losy zaprzyjaźnionych monarchii arabskich.

Zapowiedziane przez Cartera dążenie do utrzymania prymatu militarnego w świecie i dominacji nad określonymi obszarami było wyraźnym odejściem Stanów Zjednoczonych od doktryny Nixona i powrotem w polityce do globalizmu /i interwencjonizmu/. Oznacza to ponowne przyjęcie przez Stany Zjednoczone odpowiedzialności za "obronę całego Zachodu" i "bezpieczeństwo" swoich sojuszników, a tym samym możliwość podejmowania różnych akcji interwencyjnych /głównie militarnych/ na arenie międzynarodowej. Tak określone założenia doktryny Cartera stają się w swej istocie atyczne z doktryną powstrzymywania /Trumana/ i stanowiącą podłoże polityczne zimnej wojny.

Wdrażanie założeń doktryny Cartera wyrażało się w dążeniu Stanów Zjednoczonych do:

- restauracji lub modyfikacji rozpadłych i tworzenia dodatkowych bloków polityczno-militarnych oraz baz wojskowych;
- rozbudowy i modernizacji wszystkich komponentów potencjału militarnego, ze szczególnym naciskiem na zwiększenie możliwości interwencyjnych Stanów Zjednoczonych i wzmocnienie ich obecności militarnej /morskiej/ w rejonie Oceanu Indyjskiego.

Inspirowana przez Stany Zjednoczone rozbudowa i modernizacja potencjału militarnego obejmuje realizację programów mających na celu: tzw. dobrojenie NATO /decyzja o rozmieszczeniu w Europie Zachodniej broni rakietowo-jądrowej o przeznaczeniu strategicznym i operacyjnym tzw. środki eurostrategiczne - Pershing 2, Cruise; doskonalenie właściwości bojowo-technicznych wszystkich środków walki; formowanie sił szybkiego reagowania.

Realizacja założeń doktryny Cartera ma zapewnić Stanom Zjednoczonym swobodę interwencji zbrojnej w każdym miejscu na globie ziemskim uznanym za "rejon ich żywotnych interesów". Przewiduje możliwość wczesnego użycia taktycznej broni jądrowej.

Z założeniami doktryny Cartera, zwłaszcza z rozszerzeniem możliwości interwencji zbrojnej i przewidywaniem wczesnego użycia środków jądrowych wiąże się modyfikowanie planowania użycia i rozwoju broni jądrowej. Kierunki działania w tym zakresie zostały wytyczone w Dyrektywie prezydenckiej 59 podpisanej przez Cartera w lipcu 1980 r.

Dyrektywa ta rozszerza wielowariantowość użycia broni jądrowej i kładzie nacisk na zwiększenie możliwości amerykańskich systemów broni rakietowo-jądrowej do wykonania uprzedzającego uderzenia /zmasowanego i selektywnego/ oraz zachowania zdolności do kolejnych uderzeń jądrowych. Dyrektywa zakłada między innymi - oprócz zmasowanych uderzeń jądrowych w wojnie strategicznej - warianty ograniczonego, selektywnego niszczenia obiektów ściśle wytypowanych, mających żywotne znaczenie dla przeciwnika. Za takie obiekty uznano: polityczno-administracyjne ośrodki kierowania państwem i stanowiska dowodzenia siłami zbrojnymi, rejony rozmieszczenia środków jądrowych, ośrodki przemysłu zbrojeniowego oraz obiekty infrastruktury /węzły łączności, komunikacji itp./.

W dziedzinie rozwoju potencjału jądrowego dyrektywa 59 zaleca rozbudowę strategicznych sił jądrowych i kosmicznego systemu rozpoznania celów /szczególnie ważnych w systemie obronnym przeciwnika/ do takich rozmiarów, aby Stany Zjednoczone, mimo wymiany ciosów jądrowych, zachowały zdolność do wykonania drugiego i kolejnych uderzeń jądrowych.

Zdolność tę mają zapewnić siły i środki tzw. bezpiecznej rezerwy strategicznej, które odpowiednio zabezpieczone przed uderzeniem przeciwnika i użyte w końcowej fazie wojny jądrowej mogłyby odegrać decydującą rolę w osiągnięciu zwycięstwa.

Stosownie do zamiaru zniszczenia obiektów mających bezpośredni wpływ na przebieg wojny, broń jądrowa może być użyta już w jej pierwszej fazie. Tracę zatem znaczenie uznawane dotychczas stopnie eskalowania konfliktu zbrojnego. Znika tym samym granica między wojną konwencjonalną i jądrową, a zarysowuje się nowy podział na wojnę ograniczoną i strategiczną. Podział ten oznacza skalę i zakres zaangażowania potencjału militarnego, a nie rodzaj zastosowanych środków walki. Wojna ograniczona może być prowadzona z użyciem środków konwencjonalnych, taktycznej broni jądrowej, a nawet z selektywnym zastosowaniem strategicznej broni jądrowej.

Zapewnienie wiarygodności i skuteczności zmodyfikowanych założeń prowadzenia wojny wymaga spełnienia kilku warunków, do których zostały zaliczone m.in.:

- stała gotowość do uprzedzającego użycia broni jądrowej;
- możliwość użycia broni jądrowej w każdej fazie wojny i rezygnacja z wyraźnego rozgraniczenia między działaniami konwencjonalnymi a działaniami z użyciem broni jądrowej;
- użycie broni jądrowej w taki sposób i w takim zakresie, aby wskazywało przeciwnikowi na ograniczony charakter wojny;
- możliwość użycia broni jądrowej w sposób selektywny przeciwko wybranym obiektom.

Ważnym czynnikiem zwiększającym skuteczność nowej koncepcji użycia broni jądrowej ma być zdolność systemów raketowo-jądrowych do precyzyjnego uderzenia /"punktowy atak nuklearny" lub "uderzenie z chirurgiczną dokładnością"/ na ważne selektywnie wybrane obiekty przeciwnika.

Początkowe lata osiemdziesiąte i prezydentura Reagana, to praca nad nową formułą doktryny i strategii.

Doktryna Reagana została oparta na doktrynie Cartera i jego "dyrektywie 59", której istotę stanowi ograniczona wojna jądrowa w Europie. Celem jej jest uzyskanie strategicznej przewagi nad państwami Układu Warszawskiego, natomiast celem ukrytym jest osłabienie, a następnie zniszczenie systemu socjalistycznego. Służyć ma temu długoterminowy program rozwoju sił zbrojnych oraz dozbrojenie NATO w nowe jądrowe środki eurostrategiczne.

1.2. Doktryna Republiki Federalnej Niemiec

U podstaw polityki RFN leżą dążenia zachodnioniemieckich klas posiadających do zachowania i umocnienia ustroju kapitalistycznego i jego obrony przed społeczno-politycznymi ruchami rewolucyjnymi oraz kontynuowania ekspansjonistycznej polityki skierowanej tradycyjnie na Wschód. Dążenia te były i są maskowane wobec społeczeństwa hasłami rzekomego stałego zagrożenia ze strony państw socjalistycznych oraz wewnętrznego i międzynarodowego komunizmu.

Polityka RFN zmierza do ugruntowania silnej pozycji w Europie Zachodniej zgodnie z wielkoniemieckimi aspiracjami. Stąd też systematyczne tworzenie i umacnianie przesłanek perspektywicznego zjednoczenia Niemiec na kapitalistycznej bazie.

Cel ten leży u podstaw programów politycznych wszystkich partii burżuazyjnych RFN. Celowi temu podporządkowana jest także polityka sojuszów, zwłaszcza udział w NATO, stanowiąca niezmienną zasadę zachodnioniemieckiej polityki militarnej. Deklarowanym przez rząd boński tendencjom odprężeniowym przeczą systematyczne zwiększanie siły bojowej Bundeswehry oraz wysiłki czynione w kierunku umacniania struktury militarnej i politycznej NATO. Ze wszystkich europejskich państw NATO najaktywniej RFN występuje za dalszą obecnością amerykańskich sił zbrojnych w Europie Zachodniej, w tym sił jądrowych.

RFN, działając na rzecz dalszego umacniania sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi, dąży jednocześnie do oparcia go na zasadzie partnerskiego respektowania wzajemnych interesów. Zasada ta, zdaniem rządu RFN, powinna być stosowana nie tylko w dwustronnych stosunkach RFN-USA, ale stać się podstawą stosunków Stanów Zjednoczonych z Europejskimi państwami NATO, a w dalszej perspektywie - ze zjednoczoną politycznie, militarnie i ekonomicznie Europą Zachodnią. Rząd boński dąży także do zacieśnienia współpracy wojskowo-politycznej z innymi państwami NATO, zwłaszcza Francją, głównie w kierunku ponownego zbliżenia jej do paktu.

Doktryna RFN nie stanowi samodzielnego wytworu zachodnioniemieckiej myśli polityczno-wojskowej, bowiem jej kształt i główne treści określone są przez obowiązujące w NATO amerykańskie poglądy na przygotowanie i prowadzenie wojny. Specyficzną właściwością zachodnioniemieckiej doktryny jest teza o tzw. kwestii niemieckiej jako nadal otwartej i tymczasowości uregulowań w tym zakresie.

Podstawowe założenia doktryny RFN oparte są na następujących przesłankach:

- RFN jako państwo średniej wielkości, nie jest w stanie zapewnić

sobie bezpieczeństwę wyłącznie własnymi siłami, może je natomiast zagwarantować poprzez udział w NATO;

- sojusz i współdziałanie ze Stanami Zjednoczonymi stanowią dla RFN czynnik o podstawowym znaczeniu dla jej koncepcji polityki bezpieczeństwa;

- Bundeswehra powinna odpowiadać wymogom współczesnego pola walki stosownie do założeń natowskiej "strategii elastycznego reagowania" i pochodnej - koncepcji strategicznej "wysuniętych rubieży".

Istota strategicznej koncepcji "wysuniętych rubieży" opracowanej przez dowództwo Bundeswehry i zaakceptowanej przez pozostałe państwa NATO polega na takim terytorialnym rozmieszczeniu sił zbrojnych NATO i utrzymaniu ich w takim stanie gotowości bojowej, aby w przypadku wybuchu konfliktu zbrojnego były one zdolne do natychmiastowego przeniesienia działań wojennych poza terytorium RFN; w pierwszym etapie - na wschód od Łaby, a w drugim - na wschód od Odry.

RFN zajmuje drugie miejsce, po Stanach Zjednoczonych, pod względem potencjału ludnościowego, produkcji przemysłowej i potencjału naukowo-technicznego. Bundeswehra natomiast jest najsilniejszą, nowoczesną uzbrojoną i doskonale wyszkoloną armią państw Europy Zachodniej.

Proces dynamicznego rozwoju sił zbrojnych warunkuje stały wzrost nakładów finansowych i materiałowych. Na przestrzeni ostatnich dwunastu lat wydatki na Bundeswehrę wzrosły prawie dwu i półkrotnie i w 1984 r. wynosiły 58,77 mld marek.

W miarę wzrostu siły Bundeswehry i zwiększania wkładu RFN do NATO rośnie liczba niemieckich żołnierzy, którzy pracują w połączonych dowództwach i sztabach. Wywierają oni coraz większy wpływ na decyzje polityczne, planowanie wojenne i realizację praktycznych przedsięwzięć w ramach NATO. W 1984 r. w organach NATO pracowało ponad 2600 żołnierzy Bundeswehry, w tym 24 generałów i około 650 oficerów^{3/}.

RFN udzielając pełnego poparcia zbrojeniom w Europie Zachodniej, nie tylko demonstruje solidarność sojuszniczą wobec USA i NATO, ale ma na uwadze i własne cele łączenia polityki militarnej z zagraniczną. Wyrażając zgodę na rozmieszczenie nowych rakiet eurostrategicznych, RFN pragnie: przybliżyć się do dysponowania bronią jądrową; współdecydować o jej użyciu w interesie "zjednoczenia narodu niemieckiego"; wywierać określony wpływ na rokowania wielkiej dwójki, oddziaływać destabilizująco na kli-

3/ Wykaz ważniejszych stanowisk wojskowych w organach NATO obsadzonych przez Niemców - załącznik 4.

mat odprężenia w Europie; podważać wiarygodność polityki normalizacji - do której zobowiązała się w układach z państwami socjalistycznymi i w Akcie Końcowym KBWE.

1.3. Doktryna Wielkiej Brytanii

Wielka Brytania od kilku lat lansuje politykę pełnego zaangażowania i wierności sojuszowi NATO, co nie pozostaje bez wpływu na jej zainteresowanie interesami zamorskimi. Ma ona ambicję, odgrywania wiodącej roli wśród europejskich państw NATO. W sferze realizacji tej polityki Wielka Brytania akceptuje natowekie koncepcje strategiczne, zajmuje sztywne stanowisko w sprawach odprężenia i rozbrojenia oraz ściśle współpracuje z państwami NATO w dziedzinie politycznej i militarnej.

Praktycznym wykładnikiem polityki Wielkiej Brytanii jest wydzielenie do NATO całego potencjału jądrowego oraz około 80% sił konwencjonalnych. Wielka Brytania dąży do wzmocnienia udziału brytyjskich sił lądowych i powietrznych w siłach zbrojnych NATO w Europie. Wkład wojskowy Wielkiej Brytanii do NATO koncentruje się głównie na środkowo-europejskim TDW, gdzie stacjonuje Brytyjska Armia Renu, w rejonie wschodniego Atlantyku i Kanału La Manche oraz w coraz większym stopniu na północnoeuropejskim TDW /Dania i Norwegii/. Ponadto Wielka Brytania aktywnie uczestniczy we wspólnych przedsięwzięciach państw NATO mających na celu wzmocnienie sił zbrojnych paktu, między innymi bierze udział w szkoleniu i ćwiczeniach wojsk oraz w rozbudowie infrastruktury /budowa baz, instalacji i urządzeń wojskowych oraz systemów łączności, zaopatrywania i komunikacji/. Udostępnia też armiom innych państw sojuszniczych swoje poligony, magazyny, uczelnie wojskowe oraz instytuty i ośrodki naukowo-badawcze. Spełniając w planach NATO istotną rolę zaplecza na europejskim TW, Wielka Brytania udostępnia swoje terytorium dla instalacji urządzeń wojskowych oraz baz morskich i lotniczych, z których mogą być rozwijane operacje morskie i powietrzne. Na terytorium Wielkiej Brytanii obok 8 amerykańskich baz lotniczych, w których stacjonuje blisko 30 tys. żołnierzy. Znajdują się 22 magazyny broni jądrowej /14 WB, 7 USA, 1 NATO/.

Znaczny jest również udział przedstawicieli Wielkiej Brytanii w organach NATO /około 3350 oficerów i generałów/.

Wielka Brytania, pragnąc odgrywać czołową rolę w tworzeniu polityki nuklearnej paktu, stoi na stanowisku zdecydowanego poparcie amerykańskiej polityki rozbudowy potencjału jądrowego NATO w Europie, za - równo w kwestii rozmieszczenia nowych pocisków rakietowych eurostrate-

gicznych, jak i wprowadzenia broni neutronowej. Będąc jedynym europejskim krajem wnoszącym wkład do strategicznych sił jądrowych paktu, zamierza modernizować te siły, a poprzez posiadanie głowic własnej konstrukcji - zastrzec sobie niejako prawo do niezależnego ich użycia.

W celu zachowania wpływów w państwach byłego imperium Wielka Brytania nadal utrzymuje na terytoriach zamorskich bazy i garnizony wojskowe, chociaż znacznie mniejsze niż w przeszłości. Ich zadaniem jest demonstracja brytyjskiej obecności na tych terytoriach, utrzymywanie w stanie używalności instalacji i urządzeń w bazach, aby w razie potrzeby można je było wykorzystać między innymi do przerzutu wojsk. W ten sposób Wielka Brytania zapewnia sobie możliwość angażowania się w konflikty lokalne, zagrażające - jej zdaniem - interesom brytyjskim lub nutowskim. Stanowisko to pokrywa się z amerykańską koncepcją zaangażowania militarnego poza dotychczasową strefą odpowiedzialności NATO, jeśli wymagać tego będzie obrona obszarów uznanych za żywotnie ważne dla Zachodu. Z koncepcją tą łączą się amerykańskie plany użycia sił szybkiego reagowania w ramach NATO, czym Wielka Brytania jest również zainteresowana.

1.4. Doktryna Francji

Uwzględniając istniejący układ sił na świecie i jego podział na przeciwstawne obozy, Francja już od wielu lat realizuje doktrynę odstraszenia silnego przez słabszego. Oznacza to, że zapobieganie wojnie polega na zakładaniu użycia broni jądrowej w razie naruszenia terytorium lub bezpośredniego zagrożenia "żywotnych interesów" Francji.

Aktualnie podstawą polityki militarnej Francji jest doktryna odstraszania i zmasowanego odwetu. Jej istotą jest "odstraszanie jądrowe", które może zapobiec powstawaniu napięć i wybuchowi konfliktu zbrojnego.

Rozwinięcie tej doktryny stanowi strategia wojenna, której idea jest zawarta w trzech zasadach:

- prawa do bezpieczeństwa;
- niezawisłości decyzji;
- wierności międzynarodowym soюзom i porozumieniom.

Zasada prawa do bezpieczeństwa przewiduje obronę terytorium narodowego i interesów Francji poza jej granicami za pomocą narodowych, francuskich sił zbrojnych. Zakłada ona także przekonywanie potencjalnego przeciwnika, że jakiegokolwiek działania zbrojne przeciwko Francji wywołują uderzenia jądrowe powodujące straty przynajmniej równe korzyściom, które zamierza się osiągnąć. Gwarantem tej zasady są przede

wszystkim strategiczne siły jądrowe, zwane siłami uderzeniowymi.

Zasada niezawisłości decyzji rządu jest wyrazem dążenia Francji do podkreślenia swaj mocarstwowości i odgrywania roli trzeciego jądrowego mocarstwa świata i pierwszego w Europie Zachodniej oraz prowadzenie niezależnej polityki w rozwoju własnych sił jądrowych. Realizacja tej zasady nie oznacza, że Francja przestała być członkiem NATO i nie współpracuje z nim pod względem polityczno-wojskowym.

Zasada wierności międzynarodowym sojuszom i porozumieniom oznacza, że Francja nie zamierza wyizolować się i odrzuca koncepcję niezaangażowania. Inicjatywa Francji w sprawie ożywienia współpracy wojskowej w ramach Unii Zachodnioeuropejskiej^{4/} /UZE/ jest wyrazem jej solidarności w zakresie wspólnego bezpieczeństwa sojuszników europejskich oraz zwiększenia udziału przemysłu francuskiego w produkcji zbrojeniowej i jej standaryzacji w ramach sojuszu. Z tych względów rząd francuski poparł koncepcję zniesienia przez UZE zakazu produkcji przez RFN ofensywnych typów uzbrojenia konwencjonalnego, takich jak bombowce strategiczne i rakiety dalekiego zasięgu. Dotyczy to również programu "Eureka".

W aspekcie politycznym więkza gotowość Francji do wojskowego współdziałania z NATO odbudowuje jej wiarygodność w sojuszu oraz umacnia jej pozycję w Europie Zachodniej. Niezależnie od związków z NATO, Francja jest związana licznymi porozumieniami polityczno-wojskowymi z państwami afrykańskimi. Realizacja tych porozumień w praktyce ma na celu zabezpieczenie "żywotnych interesów" Francji w skali globalnej.

Kierując się powyższymi zasadami oraz obowiązującą doktryną odstraszenia francuscy stratedzy dokonują niezbędnych modyfikacji koncepcji strategicznych i zasad użycia sił zbrojnych. U schyłku lat siedemdziesiątych obowiązująca koncepcja strategiczna kładła nacisk szczególnie na rozwój broni jądrowej. Przewidywała ona przystąpienie Francji do działań wojennych, u boku sojuszników z NATO, w momencie naruszenia przez przeciwnika granic Republiki Federalnej Niemiec. W treści tej koncepcji Francuzi traktowali obszar RFN jako strefę własnego bezpieczeństwa, a jej naruszenie miało spowodować bezwzględne włączenie się Francji do wojny.

4/ Unia Zachodnioeuropejska - organizacja wojskowo-polityczna utworzona w 1955 r. na podstawie układów paryskich. Objęła prócz Francji, W. Brytanii i państw Beneluxu również RFN i Włochy - rozszerzając pakt brukselski; związana paktem NATO.

Wraz z opracowaniem planu modernizacji i rozbudowy sił zbrojnych na lata 1984-1988, w koncepcji tej dokonano wielu zmian. Zdefiniowano strategię "rozszerzonej sanktuaryzacji", warunkującą użycie sił zbrojnych w zależności od zagrożenia "żywotnych interesów" Francji w ramach trzech stref obrony /pierwsza obejmuje terytorium Francji, druga - terytorium Europy Zachodniej, trzecia - terytoria i departamenty zamorskie oraz państwa afrykańskie, z którymi Francję wiąże porozumienia bilateralne/. W strategii tej pojęcie "żywotne interesy" Francji ma znaczenia specyficzne. Nie ograniczają się one bowiem do pewnych obszarów czy rejonów geograficznych, których jak dotychczas wyraźnie nie określono. Dopiero analiza sytuacji polityczno-wojskowej na określonym obszarze ma dać odpowiedź na pytanie, czy te "żywotne interesy" Francji zostały rzeczywiście naruszone. Ta nieprecyzywana definicja została wprowadzona do francuskiej strategii po to, aby zagrożenie można było interpretować w elastyczny, korzystny dla Francji sposób.

Zgodnie z tą koncepcją i odpowiednio do charakteru konfliktu zbrojnego w Europie, strategicy francuscy zakładają trzy warianty przystąpienia Francji do wojny i użycia jej sił zbrojnych na ETW.

Wariant 1. Jeżeli w ocenie rządu francuskiego za agresora zostanie uznane jedno z państw NATO /tzn., że spowoduje wybuch konfliktu zbrojnego/, to Francja nie przystąpi do wojny i w takim stanie będzie trwała dopóty, dopóki nie zostanie zagrożone jej terytorium i "żywotne interesy".

Wariant 2. Jeżeli jakieś państwo, używając tylko broni konwencjonalnej, napadnie na jedno z państw sojusznicznych, to Francja - nie wstępując do zintegrowanej struktury NATO - udzieli mu wsparcia wojskowego przez zaangażowanie swych sił zbrojnych, a głównie sił szybkiego reagowania. Do takiego wsparcia dojdzie już w początkowym okresie wojny. Francuzi przewidują, że użycie sił szybkiego reagowania nastąpi najprawdopodobniej na obszarze RFN. Ponadto w wariantcie tym przewiduje się wydzielenie 1 Armii Polowej do odwodu Centralnej Grupy Armii NATO.

Jeżeli mimo tych poczynań Francji przeciwnik będzie posiadał przewagę i zaistnieje zagrożenie terytorium Francji lub jej "żywotnych interesów", to wówczas Francja użyje taktycznych sił jądrowych jako ostatecznego ostrzeżenia przed zmasowanym uderzeniem strategicznych sił jądrowych. Francuska strategia nie przewiduje ograniczonej wojny jądrowej w Europie.

Wariant 3. Jeżeli przeciwnik uderzy na jedno z państw NATO siłami konwencjonalnymi z wykorzystaniem broni jądrowej, Francja przewiduje pełne włączenie się do zintegrowanej, wojskowej struktury NATO i za-

mierza użyć strategicznej i taktycznej broni jądrowej według centralnych planów NATO, przy jednoczesnym podporządkowaniu swej 1 Armii Północnej Centralnej Grupie Armii NATO /ugrupowanie 1 AP w dwóch rzutach: w pierwszym - 2 i 3 KA - sześć dywizji; w drugim - 1 KA - cztery dywizje/.

W ramach zmian doktrynalno-strategicznych we Francji, od pewnego czasu dokonuje się również modyfikacji wariantów użycia francuskich sił zbrojnych. Analogicznie do natowskiej koncepcji "głębokich uderzeń", we Francji wysunięto koncepcję tzw. "bitwy do przodu". W myśl tej koncepcji, francuskie związki operacyjne i taktyczne, rozmieszczone głównie na terytorium własnego kraju, miałyby być przesunięte "do przodu" i użyte na terytorium tego państwa sojuszniczego, gdzie wybuchł konflikt zbrojny. Z uwagi jednak na duże trudności związane z ewentualnym przetrzuciem wojsk francuskich /oddziaływanie przeciwnika, blokada dróg i lotnisk przez wojska działające na ETW, spotęgowane przetrzuciem amerykańskich sił wzmocnienia/, zaistniała potrzeba i konieczność zorganizowania w strukturze francuskich sił zbrojnych wysoce mobilnego związku operacyjnego, który byłby zdolny do szybkich interwencji zarówno na ETW, jak i poza jego obszarem.

Rolę tę powierzono - utworzonym w 1985 r. - siłom szybkiego reagowania /pięć dywizji, w tym powietrznoeszturmowa na śmigłowcach/. Koordynacja użycia sił szybkiego reagowania w granicach ETW jest szczegółowo badana i analizowana przez Francuzów wspólnie z przedstawicielami sił zbrojnych innych państw NATO.

Znaczącą rolę w polityce militarnej Francji odgrywa coraz ściślejsza współpraca z RFN. Współpraca ta dotyczy nie tylko wspólnych programów zbrojeniowych, ale również wypracowania wspólnych poglądów na temat strategii i taktyki, a tym samym zbliżenia treści doktrynalnych wyrażonych w koncepcjach użycia sił zbrojnych. Coraz częściej też politycy i eksperci obu krajów twierdzą, że granica niezależności i odpowiedzialności Francji znajduje się na Łabie a nie na Renie.

2. STRATEGIE WOJENNE I KONCEPCJE STRATEGICZNE USA I NATO

2.1. Strategia wojenna i koncepcje strategiczne USA

Poglądy składające się na doktrynę narodową i strategię wojenną w okresie powojennym ulegają ciągłej modyfikacji. Wynika to z prób równictwa polityczno-wojskowego Stanów Zjednoczonych przystosowania założeń polityczno-militarnych do zmian w sytuacji międzynarodowej, w układzie sił między kapitalizmem a socjalizmem, a także do możliwości bojowych nowych środków walki wprowadzanych do sił zbrojnych.

Pierwsze powojenne poglądy militarne, bazujące na doktrynie powstrzymywania komunizmu, eksponowały ideę prowadzenia rozstrzygających działań zbrojnych na peryferiach kontynentu amerykańskiego, zostały określone jako strategia peryferyjna. Poglądy te były oparte na amerykańskim monopolu jądrowym. Były one połączeniem zasad strategii stosowanej w końcowej fazie drugiej wojny światowej z planami zmasowanego użycia broni jądrowej. Użycie broni jądrowej miało zmusić przeciwnika do wczesnej kapitulacji.

Wojna, przygotowywana przez Stany Zjednoczone według założeń strategii peryferyjnej miała być wojną jądrową o zasięgu globalnym, a podstawowym sposobem jej prowadzenia - wykonanie zmasowanego uderzenia jądrowego przez lotnictwo.

Po utworzeniu Paktu Północnoatlantyckiego naczelnym zadaniem amerykańskich działaczy polityczno-wojskowych stało się przeniesienie na jego grunt poglądów militarnych określających charakter ewentualnej wojny oraz użycie i kierunki rozwoju sił zbrojnych. W rezultacie Amerykanie przeformowali i mechanicznie przenieśli do Europy zasady swojej strategii peryferyjnej pod nową nazwą strategii zmasowanego odwetu /uderzenia/.

Istotą tej strategii było zwiększenie roli broni jądrowej w przyszłej wojnie tj. rozszerzenie zakresu jej użycia i sposobu wykorzystania. Miała ona być użyta do wykonania zmasowanego uderzenia jądrowego natychmiast po wybuchu każdego konfliktu zbrojnego z państwami socjalistycznymi.

Przewaga jądrowa Stanów Zjednoczonych oraz rozszerzenie zakresu użycia środków jądrowych na obiekty militarne, gospodarcze i polityczno-administracyjne stwarzały możliwość równoważenia słabości sił konwencjonalnych i uzyskania przewagi w skali strategicznej i taktycznej.

Nowym elementem w strategii zmasowanego odwetu było przewidywanie użycia taktycznej i taktyczno-operacyjnej broni jądrowej w działaniach

bojowych sił lądowych. Broń ta została uznana za główny czynnik wsparcia ogniowego sił lądowych i organiczny element ich siły.

Rozwinięciem strategii zmasowanego odwetu była koncencja strategiczna na miecza i tarczy dzieląca potencjał militarny na dwa elementy: miecz - amerykańskie strategiczne siły uderzeniowe i tarczę - konwencjonalne siły zbrojne stacjonujące w Europie.

Zadanie miecza miało polegać na wykonaniu, na początku konfliktu zbrojnego, zmasowanych uderzeń jądrowych na siły zbrojne i potencjał ekonomiczny przeciwnika w celu uzyskania przewagi w skali strategicznej, umożliwiającej przejście do działań zaczepnych. Zadanie tarczy, zależnie od sytuacji operacyjnej i sposobu rozpoczęcia wojny miało polegać na prowadzeniu działań zaczepnych w ślad za uderzeniami jądrowymi, lub przejściowym prowadzeniem działań obronnych.

Na początku lat sześćdziesiątych uzyskana równowaga jądrowa między Stanami Zjednoczonymi a Związkiem Radzieckim spowodowała konieczność określenia metod działania skuteczniejszych niż groźenie zmasowanym użyciem broni jądrowej. Wypracowane poglądy militarne ogłoszono w marcu 1961 r. jako strategię elastycznego reagowania.

Istota nowej strategii polegała na rozszerzeniu form i metod destrukcyjnego oddziaływania na państwa socjalistyczne oraz na stopniowym "dozowanym" użyciu poszczególnych komponentów potencjału militarnego, począwszy od ograniczonych sił konwencjonalnych, poprzez taktyczną broń jądrową, aż do strategicznych sił jądrowych. Odpowiedniego rodzaju siły i środki, użyte w zakresie odpowiadającym sytuacji, miały zapewnić osiągnięcie zakładanych celów.

Zrównoważone użycie sił zbrojnych umożliwiało prowadzenie wojen o różnym charakterze tak pod względem celów i użytych środków walki, jak i obszaru działań bojowych. W założeniach przyjmowano trzy możliwe rodzaje wojen: wojnę specjalną, wojnę ograniczoną i powszechną wojnę jądrową.

Rozwijając i przystosowując do warunków wojekowych założenia doktryny Nixona opracowano i przyjęto w marcu 1971 r. zespół poglądów określanych jako strategia realistycznego odstraszenia.

Istota nowej strategii było podniesienie skuteczności odstraszenia /tzn. groźenia/, zdecydowanie do ofensywnego użycia potencjału militarnego w ramach elastycznego reagowania oraz wytworzenie warunków do prowadzenia polityki z pozycji siły.

Utrzymując w mocy ideę elastycznego operowania potencjałem militarnym strategia ta zwiększała ofensywność i zakres użycia poszczególnych elementów potencjału jądrowego, określała skalę militarnego zaangażowa-

nia Stanów Zjednoczonych na świecie, wprowadzała nowy rozszerzony podział konfliktów zbrojnych. W założeniach przyjęto cztery możliwe rodzaje wojen:

- wojnę konwencjonalną na teatrze działań wojennych lub na jego części;

- wojnę konwencjonalną na teatrze wojny;

- wojnę jądrową na teatrze wojny;

- strategiczną wojnę jądrową.

Rozwinięcie założeń i precyzowanie niektórych zasad strategii realistycznego odstraszenia, zwłaszcza rzutujących na kierunki rozwoju i użycia sił zbrojnych, znalazło wyraz w opracowanych lub adaptowanych koncepcjach strategicznych takich, jak:

- półtorej wojny;

- wystarczalności strategicznej;

- strategii oceanicznej i w jej ramach koncepcji stałej obecności militarnej;

- ruchliwości strategicznej.

Koncepcja strategiczna półtorej wojny jest wykładnią jakościowej i ilościowej rozbudowy sił zbrojnych ogólnego przeznaczenia. Ustalenia tej koncepcji zakładały, że Stany Zjednoczone powinny utrzymać zdolność do prowadzenia działań wojennych na szerokiej skali w Europie lub Azji z użyciem konwencjonalnych lub jądrowych środków walki oraz do prowadzenia wojny ograniczonej /pół wojny/ w dowolnym rejonie świata. Przyjęcie tej koncepcji stawia nowe wymogi w zakresie doskonalenia strategicznej mobilności, głównie możliwości przerzutu wojsk na dowolny teatr wojny.

Koncepcja wystarczalności strategicznej określa poziom i kierunki rozwoju strategicznych sił jądrowych oraz zasady ich użycia i utrzymania w stanie gotowości bojowej.

W warunkach równowagi jądrowej między Stanami Zjednoczonymi a Związkiem Radzieckim i zarysowującej się realnej możliwości zniszczenia znacznej części amerykańskiego potencjału jądrowego preferuje się wykonanie selektywnych uderzeń jądrowych przeciwko siłom zbrojnym Związku Radzieckiego, z wyłączeniem obiektów cywilnych.

Model selektywnego stosowania broni jądrowej, wprowadzony w 1975 roku zakłada wykonanie uderzeń kolejno na:

- strategiczne siły jądrowe;

- zgrupowania wojsk na kierunkach głównych uderzeń;

- wszystkie obiekty wojskowe na poszczególnych TDW znajdujące się w strefie operacyjnej i strategicznej.

Uderzenia na obiekty ekonomiczne, administracyjne i skupiska ludności

Związku Radzieckiego mogą być wykonane w ostatecznej fazie eskalacji strategicznej wojny jądrowej. Model ten ma zmniejszyć prawdopodobieństwo uderzeń radzieckich sił jądrowych na amerykańskie miasta, a ponadto przywrócić zaufanie europejskich państw NATO do amerykańskich gwarancji użycia tej broni w konflikcie prowadzonym na terytorium Europy.

Koncepcja strategii oceanicznej polega na uznaniu wzrastającego znaczenia mórz i oceanów oraz skuteczności działań zbrojnych na obszarach wodnych i stosownie do tego - na dążeniu do przeniesienia z lądowych teatrów na morskie części potencjału zbrojnego, zwłaszcza jądrowego o strategicznym znaczeniu, a także na uaktywnieniu działań bojowych na akwenach.

W założeniach tej koncepcji siły morskie zostały uznane za instrument ekspansjonizmu, obrony tzw. życiowo ważnych interesów kapitalizmu, agresji, a także nacisku i szantażu militernego wobec "niepożądanych" rządów krajów przybrzeżnych. Taka rola sił morskich oznacza ciągłą możliwość oddziaływania ich na sytuację w zainteresowanych obszarach, co może wyrażać się m.in. wzniecaniem stanu napięcia w sytuacji międzynarodowej.

Warunkiem skuteczności przewidywanych działań jest utrzymanie przewagi rozumianej jako panowanie w strategicznie ważnych obszarach wodnych. Warunek ten ma być spełniony realizowana w okresie pokoju koncepcja stałej obecności militarnej silnych zgrupowań morskich z lotnictwem pokładowym w akwenach będących strefami zainteresowania państwa lub bloku państw /USA, NATO/.

Wprowadzenie w życie założeń strategii oceanicznej obejmuje próby pozyskiwania nowych i rozbudowę istniejących baz na obcych terytoriach: w Egipcie, Izraelu, Somalii, Kenii, Omanie, na wyspie Diego Garcia itp.

Realizacja wymogów koncepcji strategii oceanicznej ma zapewnić Stanom Zjednoczonym większą możliwość:

- szerokiego manewru strategicznymi środkami napadu jądrowego, wyboru optymalnego wariantu wykonania zmasowanego uderzenia jądrowego;
- zwiększenia odporności sił jądrowych na uderzenia odwetowe strony przeciwnej i zachowania zdolności do wykonania kolejnego uderzenia;
- zmniejszenia zakresu wykonania przez przeciwnika odwetowego uderzenia jądrowego na terytorium Stanów Zjednoczonych przez wykonanie części uderzeń na obiekty znajdujące się na morzach i oceanach.

Koncepcja ruchliwości strategicznej rozpatruje możliwość szybkiego przerzutu oraz rozwijania na innych zamorskich TDW dużych zgrupowań wojsk i lotnictwa zarówno w celu wzmocnienia rozwiniętych już w danym rejonie wojsk, jak i dla wykonania samodzielnych zadań. Zakłada ona

posiadanie niezbędnych ilości lotniczych i morskich środków transportowych, które byłyby w stanie przetrzymać w krótkim czasie do określonego rejonu zawczasu przygotowane zapasy ciężkiego sprzętu i uzbrojenia. Konsekwencją tej koncepcji było utworzenie dowództwa sił uderzeniowych Stanów Zjednoczonych w pakcie NATO - sił interwencyjnych. Opracowano również zasady podwójnego bazowania dla niektórych sił lądowych i powietrznych. Dla sprawdzenia założeń tej koncepcji od 1969 r. przeprowadzane są co dwa lata ćwiczenia typu "Reforgor".

W Stanach Zjednoczonych w końcowej fazie formułowania znajduje się nowa strategia wojenna przewidziana na lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte. Została ona oparta na zaakceptowanej przez Reagana "dyrektywie 59" Cartera, której istotą stanowi ograniczona wojna jądrowa w Europie. Strategia ta - stosownie do założeń doktryny Reagana - jest określana jako strategia "bezpośredniej konfrontacji".

Równocześnie z ustalaniem podstawowych założeń i celów nowej strategii wojennej tworzona jest baza materialna mająca na celu uzyskanie strategicznej przewagi nad państwami Układu Warszawskiego. Służyć ma temu długoterminowy program rozwoju sił zbrojnych oraz dezbrojenie NATO w nowe jądrowe środki eurostrategiczne. Doczyżje to mają umożliwić dowództwu NATO prowadzenie ograniczonej wojny jądrowej w Europie. Realizację głównych założeń strategii "bezpośredniej konfrontacji" ma zapewnić program rozbudowy amerykańskich strategicznych sił jądrowych.

Istotą nowej strategii jest uzyskanie przez Stany Zjednoczone strategicznej przewagi nad Związkiem Radzieckim i osiągnięcie zdolności do uzyskania zwycięstwa w każdej wojnie - tak jądrowej, jak i konwencjonalnej.

Podstawowym jej celem jest osłabienie, a następnie zniszczenie systemu socjalistycznego. Już w okresie pokoju zakłada ona prowadzenie nieodróżnionej konfrontacji z państwami Układu Warszawskiego we wszystkich możliwych płaszczyznach: politycznej, ideologicznej i ekonomicznej. W sferze militarnej przewiduje przygotowanie i prowadzenie wojny przeciwko państwom socjalistycznym w Europie, jak i w innych regionach świata, zarówno w skali globalnej, jak i ograniczonej.

Strategia "bezpośredniej konfrontacji" przyjmuje powszechną wojnę jądrową za podstawowy rodzaj wojny. Jednakże obecnie przy istniejącej przybliżonej równowadze strategicznej, aby uniknąć uderzenia odwetowego, zakłada się przede wszystkim prowadzenie ograniczonej wojny jądrowej poza terytorium Stanów Zjednoczonych. Wojna konwencjonalna natomiast ma stanowić jedynie ważne uzupełnienie wojny jądrowej.

Nowa strategia "bezpośredniej konfrontacji" zakłada następujące

główne formy walki przeciwko państwom wspólnoty socjalistycznej, a zwłaszcza Związkowi Radzieckiemu: wojnę gospodarczą, wojnę psychologiczną, użycie strategicznych sił interwencyjnych, wojnę konwencjonalną w Europie i wojnę jądrową w Europie.

Wojna gospodarcza polega na realizacji szeregu przedsięwzięć restrykcyjnych w dziedzinie gospodarczej i technicznej, zwłaszcza w zakresie handlu i polityki kredytowej, w celu maksymalnego osłabienia gospodarczego państw socjalistycznych. Równocześnie poprzez wprowadzanie nowych broni, zmuszenie Związku Radzieckiego do intensyfikacji zbrojeń i tym samym dalsze ograniczenie możliwości rozwoju gospodarczego.

Wojna psychologiczna jest prowadzona w okresie pokoju i w działaniach wojennych. Jej celem jest polityczno-ideologiczne, gospodarcze, a także militarne osłabienie państw wspólnoty socjalistycznej. W okresie pokoju realizowana jest ona przez szereg oficjalnych organizacji, instytutów, rozgłośni itp., a w czasie wojny głównie przez tzw. jednostki subwersyjne - tj. działań dywersyjno-rozpoznawczych, przewrotowych i propagandowych.

Użycie strategicznych sił interwencyjnych w państwach będących dla imperializmu w sferze szczególnego zainteresowania, w celu obalenia sił postępowych, zapewnienia sobie dostępu do źródeł surowców, czy poprawienie położenia. Siłami takimi dysponują obecnie Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Francja. Są one przystosowane do szybkich przerzutów drogą powietrzną i morską i prowadzenia przez długi czas działań samodzielnych w odległych od baz rejonach.

Wojna konwencjonalna w Europie. W przypadku nieosiągnięcia przez imperializm amerykański polityczno-strategicznych celów za pomocą innych form oddziaływania możliwe jest rozpoczęcie i prowadzenie przez NATO długotrwałej wojny przeciwko państwom wspólnoty socjalistycznej, wojny konwencjonalnej, ale prowadzonej przy stałym zagrożeniu przejścia przez NATO do użycia broni jądrowej. W tym celu przewiduje się zwiększenie pierwszego rzutu strategicznego sił zbrojnych NATO w Europie i znaczne zwiększenie jego siły ognia i uderzeniowej poprzez wyposażenie wojsk w nowoczesne, precyzyjne rozpoznawczo-uderzeniowe środki walki.

W zakresie rozpoczynania takiej wojny Pentagon orientuje się na zamierzone uderzenia radioelektroniczne w celu zakłócenia systemu rozpoznania i dowodzenia zjednoczonych sił zbrojnych UW, azybkie osiągnięcie przewagi w powietrzu, zamierzone uderzenia na zgrupowania wojsk i obiekty infrastruktury w głębi terytoriów państw UW, przy jednoczesnym uderzeniu lądowo-powietrznych zgrupowań uderzeniowych.

Wojna jądrowa w Europie może mieć miejsce w przypadku nieosiągnię-

cia zakładanych celów przez NATO w wojnie konwencjonalnej lub na samym początku konfliktu zbrojnego, w celu szybkiego i całkowitego rozbicia ZSZ UW. Może mieć ona bardzo różnorodny przebieg. Może być stopniowo eskalowana lub prowadzona od początku przy użyciu całego posiadanego potencjału nuklearnego w formie zesłanych i grupowych uderzeń jądrowych.

Nowa amerykańska strategia jest awanturniczą koncepcją konfrontacji z państwami socjalistycznymi i siłami postępowymi we wszystkich możliwych płaszczyznach. Stanowi ona duże zagrożenie dla pokoju światowego, gdyż oparta jest na założeniach uzyskania przewagi w strategicznych środkach jądrowych i kosmicznych, horyzontalnej eskalacji konfliktów i globalnego interwencjonizmu.

2.2. Strategia wojenna i koncepcje strategiczne NATO

W 1952 r. Rada NATO zaakceptowała założenie strategii wojennej Paktu określane jako strategia zmasowanego odwetu. Założenia tej strategii były adaptacją i modyfikacją amerykańsko-brytyjskiej strategii peryferyjnej i koncepcji wysuniętej obrony preferowanej przez Francję, Włochy, Belgię i Holandię.

Natowska wersja strategii zmasowanego odwetu w stosunku do amerykańskiej była modyfikowana kilkakrotnie /1956, 1958/. Modyfikacje te nie zmieniły jej istoty ani charakteru planowanej wojny. Rozszerzały natomiast głównie zakres użycia broni jądrowej - jako głównego środka walki i czynnika rzutującego na planowanie i przygotowanie wojny.

Od 1967 r. w NATO przyjęto strategię "elastycznego reagowania", zakładała ona kombinowane stosowanie przeciwko państwom socjalistycznym sił i środków z dziedziny polityczno-ideologicznej, ekonomicznej i wojskowej. Różnorodne warianty działań przewidywały łączenie akcji polityczno-dyplomatycznych, dywersyjnych, ideologicznych i gospodarczych z selektywnym, eskalowanym użyciem potencjału militarnego, mogącym przybierać formy prowokacyjnego demonstrowania siły, działań bojowych o ograniczonej skali lub pełnego zastosowania wszystkich środków walki. Założenia strategii skupiały zasadniczą uwagę na przygotowaniu i prowadzeniu wojny ograniczonej, mającej zapewnić osiągnięcie w Europie celów polityki paktu i nie powodować rozszerzenia konfrontacji zbrojnej między Stanami Zjednoczonymi i Związkiem Radzieckim. Broń jądrowa została uznana za środek groźny dla państw socjalistycznych, a w przypadku konfliktu zbrojnego - za środek selektywnego lub nieograniczonego niszczenia potencjału militarnego i gospodarczego strony przeciwnej.

Przyjęcie przez NATO strategii elastycznego reagowania nie oznaczało

rezygnacji z planów frontalnego ataku na system socjalistyczny. Powszechna wojna jądrowa była nadal traktowana jako jeden z możliwych wariantów konfliktu zbrojnego w Europie - choć nie główny.

Intensywna rozbudowa potencjału militarnego NATO pod koniec lat siedemdziesiątych i początku osiemdziesiątych była ściśle związana z szerokimi przygotowaniem sił zbrojnych paktu do prowadzenia w Europie wojny w różnych wariantach.

Obowiązująca w NATO strategia "elastycznego reagowania" przewiduje prowadzenie powszechnej wojny lub wojny ograniczonej. Zarówno powszechna wojna, jak i ograniczona może być prowadzona z użyciem broni jądrowej lub tylko środkami konwencjonalnymi.

Powszechna wojna jądrowa to globalny konflikt zbrojny między koalicjami, czyli Układem Warszawskim i Paktem Północnoatlantyckim, w którym zostaną użyte wszystkie istniejące rodzaje broni - tak jądrowe jak i konwencjonalne. Głównym obszarem działań będzie europejski teatr wojny, a decydującymi środkami walki będą strategiczne siły jądrowe Stanów Zjednoczonych oraz europejskich państw NATO - Wielkiej Brytanii i Francji. Wojna taka może trwać bardzo krótko lub w określonych sytuacjach rozciągnąć się na całe tygodnie, a nawet miesiące. Możliwość wygrania takiej wojny mają zapewnić nowo budowane amerykańskie systemy do prowadzenia wojny w kosmosie i zwalczania pocisków balistycznych przeciwnika.

Za zasadniczy wariant działań w powszechnej wojnie jądrowej przyjmuje się jednoczesne zniszczenie sił zbrojnych, ważnych centrów administracyjno-politycznych, przemysłowych i innych obiektów o znaczeniu ekonomicznym i wojskowym na całej głębokości terytoriów państw UW, uderzeniami strategicznej, operacyjno-taktycznej i taktycznej broni jądrowej. Do wykorzystania skutków jej użycia przewidziane są zdecydowane działania sił lądowych, powietrznych i morskich. Specjaliści USA i NATO uważają, że już około 2000 roku będzie możliwe osiągnięcie celów powszechnej wojny jądrowej w ramach powszechnej wojny konwencjonalnej.

Powszechna wojna konwencjonalna nie oznacza całkowitej rezygnacji z broni jądrowej. Ma ona stworzyć warunki do realizacji głównego celu politycznego wojny - zniszczenia socjalizmu - przy użyciu konwencjonalnych środków walki i ograniczeniu działań wojennych do Europy. Tą drogą kierownictwo Stanów Zjednoczonych dąży do uchronienia swego terytorium przed odwetowym uderzeniem radzieckiego potencjału strategicznego i pośrednimi skutkami masowego użycia broni jądrowej. Pośrednio chodzi o skierowanie wyścigu zbrojeń na nowe konwencjonalne bardzo skomplikowane i drogie systemy broni, a tym samym gospodarcze osłabienie państw

wspólnoty socjalistycznej. Strategicznym wyrazem takiego zamiaru jest operacyjno-strategiczna koncepcja "głębokiego uderzenia".

Głównymi zadaniami sił zbrojnych NATO w powszechnej wojnie konwencjonalnej ma być zniszczenie zjednoczonych sił zbrojnych UW oraz opanowanie ich terytoriów. Stratedzy NATO liczą się z działaniem długotrwałym i olbrzymim wysiłkiem. Za warunek powodzenia uważają oni konieczność łatwej zmiany stosunku sił w Europie na ewoję korzyść. Cel ten może być osiągnięty poprzez spowodowanie kryzysu gospodarczego w poszczególnych państwach lub w całej wspólnocie socjalistycznej, a tym samym osłabienie zdolności obronnych; uwikłanie Związku Radzieckiego w konflikty zbrojne w innych rejonach świata oraz uzyskanie przez NATO znacznego jakościowego wyprzedzenia technologicznego w jądrowych i konwencjonalnych systemach broni.

Wojna ograniczona z użyciem lub bez użycia broni jądrowej jest ściśle związana z modyfikacją koncepcji strategicznej "wysuniętych rubieży" oraz znacznym zwiększeniem, na początku lat osiemdziesiątych, gotowości i możliwości bojowych wojsk NATO. Celem takiej wojny może być opanowanie jednego lub kilku państw socjalistycznych.

Do 1979 r. tj. do podwójnej decyzji NATO o rozmieszczeniu w Europie 572 eurostrategicznych pocisków "Pershing-2" i "Cruise" - wojna ograniczona była traktowana jako jeden z etapów eskalacji działań wojennych na ETW, która w końcowej części powinna doprowadzić do powszechnej wojny jądrowej.

Obecnie uważa się, że konwencjonalne siły paktu w połączeniu ze strategicznymi, eurostrategicznymi, operacyjno-taktycznymi i taktycznymi siłami jądrowymi paktu będą mogły osiągnąć cele wojny bez wsparcia ze strony amerykańskiego strategicznego potencjału jądrowego. Tym samym wojna ograniczona w Europie ma być samodzielnym strategicznym rodzajem wojny.

Działania bojowe mają być prowadzone w oparciu o założenia koncepcji strategicznej "wysuniętych rubieży" i operacyjno-strategicznej "głębokich uderzeń". Dowództwo NATO przewiduje już na początku wojny zdecydowane natarcie zgrupowań uderzeniowych paktu w połączeniu z ogólnym obezwładnieniem związków taktycznych ZSZ UW na całej głębokości ich operacyjnego ugrupowania oraz ważniejszych obiektów w głębi terytorium potencjalnego przeciwnika. Koncepcja ta przewiduje przejęcie przez siły zbrojne NATO inicjatywy strategicznej już na początku wojny i przeniesienia działań na terytorium państw UW.

Za główny wariant rozpoczęcia wojny ograniczonej przyjmuje się w NATO zaskakujące działania silnych zgrupowań uderzeniowych, poprzedzone

krótkim operacyjnym rozwinięciem wojsk; zakłada się przy tym ezybkie uzyskanie inicjatywy strategicznej.

Koncepcja strategiczna "wysuniętych rubieży" została przyjęta przez państwa członkowskie NATO w 1963 r. Jej głównym założeniem jest dążenie do ezybkiego przeniesienia działań bojowych na terytorium państw socjalistycznych i niedopuszczenia do zajęcia nawet części terytorium RFN. Natarcie ZSZ UW ma zostać załamane już w jego początkowej fazie. Głębsze włamanie /głębokość rejonu obrony dywizji pierwszego rzutu/ lub naruszenie systemu CP ma spowodować automatycznie przejście do działań z użyciem broni jądrowej.

Koncepcja wysuniętych rubieży przewiduje udział w ewentualnej wojnie wszystkich rodzajów sił zbrojnych, łącznie ze strategiczną bronią jądrową europejskich państw NATO.

Z założeń tej koncepcji wynikają wymagania dotyczące rozmieszczenia i wyposażenia wojsk. Związki taktyczne pierwszego rzutu północnej i centralnej grupy armii wraz z taktycznymi środkami napadu jądrowego powinny być już w czasie pokoju rozmieszczone jak najbliżej granic państw Układu Wareszawskiego, a siły lądowe dysponować zwiększoną mocą uderzenia, wysoką ruchliwością w skali operacyjnej i taktycznej oraz być w gotowości do prowadzenia zaskakujących operacji zaczepnych.

Dalsza modyfikacja koncepcji strategicznej NATO wiąże się z zaakceptowaniem w 1984 r. operacyjno-strategicznej koncepcji "głębokich uderzeń".

Koncepcja operacyjno-strategiczna głębokich uderzeń /załącznik 5/ oparta jest na założeniu, że na ETW ma miejsce głębokie urzutowanie sił przeciwnika. Istnienie silnych drugich rzutów i odwodów zapewnia przeciwnikowi inicjatywę, elastyczność działania, a także możliwość koncentracji sił i wykonywania uderzeń na wybranych przez niego kierunkach. W związku z tym, koncepcja operacyjno-strategiczna głębokich uderzeń zakłada wykorzystanie wszystkich sił i środków, początkowo konwencjonalnych - zwłaszcza precyzyjnego i powierzchniowego rażenia, a w razie potrzeby także jądrowych i chemicznych głównie w celu obezwładnienia lotnictwa przeciwnika na ziemi, izolacji pola walki i bitwy przed podchodzącymi odwodami taktycznymi, operacyjnymi i strategicznymi, zakłócenia pracy systemu dowodzenia i komunikacji oraz działalności zaplecza na terytoriach państw UW. Zakłada się przy tym stworzenie siłom zbrojnym NATO warunków do operacyjnego rozwinięcia i wykonania decydujących uderzeń, a tym samym uzyskania i utrzymania inicjatywy strategicznej w wojnie.

Charakterystycznymi elementami operacyjnymi nowej koncepcji są między innymi założenia:

- niszczenia w pierwszej kolejności głównych elementów systemu rozpoznania radiolokacyjnego i baz lotniczych państw UW;
- uderzenia bronią precyzyjnego rażenia na głębokościach do 300 km, które będą skierowane głównie na wojska drugiego i trzeciego rzutu operacyjnego ZSZ UW;

- uderzenia głębsze /do 1000 km/, które będą skierowane zasadniczo na sparaliżowanie zaplecza na terytoriach państw UW.

Zgodnie z koncepcją głębokich uderzeń w pierwszym rzędzie realizowanymi będzie kompleks przedsięwzięć ukierunkowanych na:

- niszczenie środków rakietowych przeciwnika;
- obezwładnienie lotnictwa przeciwnika poprzez niszczenie pasów startowych, infrastruktury, samolotów i siły żywej na lotniiskach;
- niszczenie kluczowych obiektów komunikacyjnych /mostów, węzłów drogowych i kolejowych itp./ w celu opóźnienia lub niedopuszczenia wprowadzenia do działań drugich rzutów i odwodów;
- zwalczanie wojsk pierwszego rzutu operacyjnego z równoczesnym atakowaniem drugich rzutów i odwodów;
- obezwładnienie systemu dowodzenia, łączności, kierowania i rozpoznawania z wykorzystaniem sił i środków walki radioelektronicznej.

Powodzenie głębokich uderzeń, według poglądów NATO, zależy będzie głównie od właściwego wykorzystania wysoce efektywnych systemów rozpoznania i rażenia ogniowego oraz dowodzenia. W związku z tym, w celu regulaminowego określenia zakresu odpowiedzialności dowódców poszczególnych szczebli oraz właściwego wykorzystania systemów rozpoznania i ognia zostały wprowadzone pojęcia "rejonu zainteresowania" i "rejonu oddziaływania ogniowego".

Rejonem zainteresowania ma być obszar, z którego dowódca określonego szczebla zobowiązany jest zbierać dane z rozpoznania przeciwnika. Głębokość rejonu ma wynosić odpowiednio dla: batalionu - 15 km, brygady - 70 km, dywizji - 150 km, korpusu armijnego - 300 km, grupy armii - 1000 km i TDW - powyżej 1000 km.

Rejonem oddziaływania ogniowego ma być obszar, w którym dowódca danego szczebla musi zwalczać i niszczyć przeciwnika siłami i środkami organicznymi, wzmocnienia i wsparcia. Głębokość rejonu wynosić będzie dla: batalionu - 5 km, brygady - 15 km, dywizji - 70 km, korpusu armijnego - 150 km, grupy armii - 300 km i TDW - 1000 km.

Powyższy podział powoduje, że dowódca odpowiedniego szczebla dowo-

dzenia zobowiązany jest do zwalczania jednego z rzutów przeciwnika na całą głębokość swych możliwości ogniowych oraz rozpoznania i przewidywania zamiaru działań wojsk kolejnego rzutu ugrupowania bojowego lub operacyjnego.

Głównymi środkami ogniowymi zabezpieczającymi realizację tej koncepcji mają być rozpoznawczo-uderzeniowe systemy zwalczania wojsk pancernych i zmechanizowanych, systemy niszczenia środków radioelektronicznych, pociski rakietowe i lotnicze systemy do niszczenia lotnisk oraz środki o dużej celności i zdalnego minowania narzutowego.

3. STRATEGICZNE OPERACJE SIŁ ZBROJNYCH NATO NA ETW

3.1. Cele, zadania i rozmach operacji strategicznej

Operacja strategiczna - to całokształt uzgodnionych i wzajemnie powiązanych operacji sił lądowych, powietrznych i morskich prowadzonych jednocześnie lub kolejno według wspólnego zamiaru i planu, oraz pod jednym dowództwem w celu osiągnięcia ogólnego celu strategicznego wojny.

Celem operacji strategicznej na ETW może być:

- całkowite rozbicie sił zbrojnych państw UW;
- zniszczenie ich potencjału wojenno-gospodarczego;
- dezorganizacja systemu kierowania poszczególnych państw

Układu Warezawskiego;

- opanowanie ważnych rejonów na terytorium państw socjalistycznych decydujących o radykalnej zmianie sytuacji polityczno-wojskowej;

- wyeliminowanie z wojny określonych państw członków UW.

Dowództwo NATO zamierza nakreślone cele osiągnąć przez wykonanie, siłami zbrojnymi, szeregu zadań strategicznych, jak:

- rozbicie głównych zgrupowań sił zbrojnych państw UW na TW, głównie zaś niszczenie ich środków jądrowych;

- odparcie uderzenia sił powietrznych siłami obrony powietrznej;

- zniszczenie zakładów produkcji wojennej państw UW oraz załamanie ich gospodarki;

- zdeorganizowanie systemu kierowania państwem i dowodzenia siłami zbrojnymi na TDW lub terytoriach poszczególnych państw;

- uchwycenie i utrzymanie ważnych z gospodarczego punktu widzenia

rejonów na terytoriach państw UW.

Elementami składowymi operacji strategicznej mogą być:

- uderzenia strategicznych, strategiczno-operacyjnych, operacyjnych i taktycznych sił jądrowych na całą głębokość ugrupowania przeciwnika na TDW w powszechnej wojnie jądrowej lub pojedynczo, grupowe i zmasowane uderzenia jądrowe w ograniczonej wojnie jądrowej;

- zmasowane uderzenia precyzyjnych środków rażenia w powszechnej wojnie konwencjonalnej lub wojnie ograniczonej bez użycia broni jądrowej;

- operacje strategiczne sił lądowych;

- operacje sił powietrznych;

- działania bojowe połączonych sił morskich prowadzone w interesie operacji na danym TDW.

Siły zbrojne paktu mogą rozpocząć działania wojenne od nagłego lub

uprzedzającego uderzenia raketowo-jądrowego. W ślad za tym rozpoczną działania zaczepne zgrupowanie uderzeniowe sił lądowych i powietrznych w celu rozwinięcia powodzenia osiągniętego w rezultacie zmasowanego użycia broni jądrowej.

W drugim wariancie, siły zbrojne NATO mogą prowadzić początkowo działania zaczepne bez użycia broni jądrowej. Rozpoczną się one zaskakującym uderzeniem radioelektronicznym, w celu obezwładnienia systemu dowodzenia i rozpoznania sił zbrojnych państw UW w połączeniu z silnymi uderzeniami lotnictwa i rakiet z głowicami konwencjonalnymi oraz zdecydowanymi uderzeniami pancerno-powietrznych zgrupowań sił lądowych.

Szerokość pasa operacji sił lądowych na TDW może wynosić 700 i więcej km, a jej głębokość 900-1000 i więcej km. Zakładane tempo natarcia ma wynosić 25-45 km/dobę. Czas trwania operacji 20-25 dni.

3.2. Operacja lądowa

Obowiązująca w NATO strategia elastycznego reagowania i koncepcja strategiczna wysuniętych rubieży oparte są na różnych przewidywaniach użycia broni jądrowej.

Przyjmując za podetawę zmasowane użycie broni jądrowej już na początku wojny lub w pierwszych jej dniach, uwzględniają one również możliwość stopniowego eskalowania jej użycia.

Zmasowane użycie broni jądrowej na ETW przez siły zbrojne NATO w warunkach rozpoczęcia wojny jako jądrowej będzie miało charakter operacji jądrowej. Operacja ta może być prowadzona według następującego głównego wariantu /załącznik 6/. W zależności od celów wojny, może mieć różną głębokość np. w wojnie ograniczonej - do 1000-2500 i więcej km, trwać od 2 do 3 i więcej dni i obejmować tzw. pierwsze zmasowane uderzenie oraz kolejne uderzenia realizowane w formie ograniczonych uderzeń zmasowanych, grupowych i pojedynczych.

Pierwsze zmasowane uderzenie może trwać od 3 do 7 godzin. W ciągu pierwszych 30-60 minut zostaną wykonane głównie zmasowane i pojedyncze uderzenia grupowe. W ciągu następnych 2-6 godzin mogą być wykonane głównie uderzenia grupowe i pojedyncze oraz pojedyncze zmasowane. W pierwszym zmasowanym uderzeniu może być użytych do 50% przydzielonych na operację ładunków jądrowych i wziąć w nim udział, podporządkowana dowództwu NATO, część strategicznego potencjału jądrowego Stanów Zjednoczonych /głównie lotnictwo strategiczne i pociski balistyczne z OPARB/, strategiczne siły jądrowe Wielkiej Brytanii i Francji, samoloty nosiciele broni jądrowej lotnictwa taktycznego oraz pociski eurostrategiczne, operacyjne i taktyczne.

Dalszy przebieg operacji jądrowej będzie ściśle związany z czasem rozpoczęcia pierwszego zmasowanego uderzenia. Jeżeli operacja jądrowa rozpocznie się w drugiej połowie dnia, to czas trwania może wynosić trzy dni. W drugim i trzecim dniu operacji jądrowej mogą być wykonane uderzenia grupowe i pojedyncze przy wykorzystaniu odpowiednio 30% i 20% przydzielonych na operację ładunków jądrowych. Jeżeli pierwsze zmasowane uderzenie rozpocznie się w pierwszej połowie dnia, to operacja jądrowa może trwać dwa dni. W drugiej połowie pierwszego dnia operacji jądrowej zostaną wykonane głównie uderzenia grupowe i pojedyncze obejmujące 30% przydzielonej amunicji jądrowej /razem w pierwszym dniu 80%/, a w drugim dniu - pozostałe 20%.

Przejście do działań z ograniczonym użyciem broni jądrowej będzie zależało głównie od rozwoju sytuacji strategicznej na TDW. Może ono mieć miejsce w sytuacji, gdy przeciwnik przełamie na kilku kierunkach obronę dywizji pierwszego rzutu i zaistnieje niebezpieczeństwo przerwania się jego wojsk przez strefę obrony korpusów pierwszego rzutu lub gdy lotnictwu taktycznemu nie udało się uzyskać przewagi w powietrzu i został naruszony system obrony powietrznej. Siły zbrojne NATO mogą również przejść do działań z użyciem broni jądrowej w sytuacji, gdy mimo załamania natarcia przeciwnika w wyniku poniesionych strat i zużycia odwodów, nie są w stanie przejść do działań zaczepnych.

Wariant przechodzenia od działań konwencjonalnych do nieograniczonego użycia broni jądrowej może być następujący:

- pierwsze uderzenie jądrowe /tzw. selektywne uderzenia/ mogą być wykonane ograniczoną liczbą ładunków /około 40/, głównie przez lotnictwo, eurostrategiczne i operacyjno-taktyczne środki przenoszenia broni jądrowej sił lądowych na cele położone na terytorium państw UW; może być to również forma ostrzeżenia przed dalszym rozwijaniem działań;

- kolejne uderzenia jądrowe mogą być wykonane w sytuacji, gdy siły zbrojne państw UW będą kontynuować natarcie lub gdy w odpowiedzi na selektywne uderzenia jądrowe przejdą do działań z użyciem broni jądrowej;

- drugie kolejne uderzenia jądrowe mogą mieć miejsce w sytuacji, gdy w dalszym ciągu siły zbrojne państw UW będą kontynuować działania zaczepne; jest to, według NATO, sygnał gotowości dla sił jądrowych paktu do przejścia do zmasowanego użycia broni jądrowej.

Najważniejszym kryterium przydziału amunicji jądrowej dla wojsk są planowane zadania oraz charakter i czas trwania operacji.

W działaniach bojowych poszczególne związki mogą otrzymać następującą liczbę ładunków jądrowych: grupa armii - 900-2000; amerykański

korpus armijny - 300-625; zachodniemiecki korpus armijny - 175-300, a brytyjski korpus armijny - 175-200.

Grupa armii z przydzielonej ilości ładunków jądrowych wykorzystuje według własnego planu 40-45%, a 55-60% przydziela korpusom armijnym i dywizjom.

W pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym może być użytych do 50% przydzielonych na operację jądrową ładunków jądrowych /przydział ten, tzn. na operację jądrową wynosi 80% ogólnego jej przydziału/. W drugim i trzecim dniu operacji jądrowej może być użytych odpowiednio 30 i 20% ładunków jądrowych przydzielonych na operację.

3.3. Zasadnicze warianty pierwszej operacji sił powietrznych

We wszystkich rodzajach wojen na ETW podstawową formą działań sił powietrznych będzie operacja powietrzna, prowadzona w ramach strategicznej operacji sił zbrojnych NATO.

Na ETW operacje powietrzne mogą mieć różnorodny przebieg. Zależać to będzie przede wszystkim od ogólnej sytuacji strategicznej, charakteru działań wojennych /z użyciem broni jądrowej lub bez/, celu wojny i zakładanego sposobu jego realizacji. Za najbardziej prawdopodobne przyjmuje się następujące warianty rozpoczęcia działań bojowych PSP NATO^{5/}:

Wariant I - uważany przez dowództwo NATO za główny - może być zastosowany w wypadku rozpoczęcia działań bojowych przez NATO z zaskoczenia, niespodziewanymi uderzeniami jądrowymi lub bez użycia broni jądrowej zmasowanymi uderzeniami lotnictwa we współdziałaniu ze środkami ogniowymi sił lądowych i morskich w ramach powietrznych operacji zaczepnych, w celu obezwładnienia środków przenoszenia broni jądrowej i rozbicia głównych zgrupowań lotnictwa przeciwnika, wywalczenia przewagi w powietrzu oraz stworzenia sprzyjających warunków do działań własnych sił lądowych. Działania bojowe według tego wariantu mogą trwać od kilku do kilkunastu dni.

Wariant II - może być zastosowany /w wojnie konwencjonalnej/ jeśli PSP nie osiągnęły korzystnego stosunku sił na TDW, lub gdy nie będzie możliwe uzyskanie zaskoczenia. W tym przypadku PSP NATO prowadzić będą działania bojowe w ramach połączonej operacji powietrznej /zaczepnej i obronnej/ w dwóch etapach. W pierwszym etapie - główne siły lotnictwa taktycznego wykorzystane zostaną w ramach powietrznej operacji zaczepnej do zabezpieczenia działań sił lądowych, poprzez wykonanie uderzeń na wojska pierwszego rzutu operacyjnego przeciwnika oraz do wywalczenia lokalnej przewagi w powietrzu. Natomiast siły i środki OP

5/ Możliwe warianty pierwszej operacji powietrznej - załącznik 7.

oraz część lotnictwa taktycznego będą prowadziły działania bojowe w ramach powietrznej operacji obronnej. W drugim etapie - po jednym-dwóch dniach i uzyskaniu lepszego stosunku sił, PSP NATO całością sił mają przejść do działań w ramach powietrznej operacji zaczepnej na całym TDW.

Wariant III - w wypadku wykonania przez lotnictwo przeciwnika niespodziewanego uderzenia. W wariancie tym, PSP NATO mają prowadzić działania bojowe w ramach powietrznej operacji obronnej posiadanymi siłami i środkami dyżurnymi OP i lotnictwa taktycznego, w celu odparcia pierwszego zmasowanego uderzenia lotnictwa przeciwnika oraz zabezpieczenia przejście wszystkich sił lotnictwa i OP w pełną gotowość bojową oraz rozwinięcia ugrupowań sił lądowych. Działania PSP NATO według tego wariantu mogą trwać do 12-14 godzin, a następnie planuje się przejść do działań w ramach powietrznej operacji zaczepnej.

W zależności od zaistniałej sytuacji, pierwsze zmasowane uderzenie lotnictwa NATO może być wykonane w ramach powietrznych operacji zaczepnych, siłami okresu pokojowego, względnie po częściowo skrytym wzmocnieniu lub dopiero po ich znacznym wzmocnieniu.

Dowództwo NATO przywiązuje duże znaczenie do rozpoczęcia działań wojennych z zaskoczenia /przynajmniej w skali operacyjnej na SE TDW/. Zakłada ono, że po krótkotrwałym przygotowaniu /trwającym od 3-4 do 14 godzin/ siły powietrzne będą mogły użyć do działań bojowych do 90% technicznie sprawnych samolotów sił powietrznych okresu pokojowego. Pozwoli to uzyskać względnie dużą siłę uderzenia - przy możliwości zachowania częściowego zaskoczenia. W tym przypadku dowództwo NATO liczy na uzyskanie i utrzymanie inicjatywy strategicznej i przewiduje maksymalne natężenie działań już od momentu rozpoczęcia wojny, a także ewentualnie na możliwość wczesnego użycia broni jądrowej.

Według poglądów NATO, wykonanie pierwszego zmasowanego uderzenia lotnictwa po długotrwałym przygotowaniu /trwającym 20-30 dni/, pozwoli na poważne wzmocnienie oraz lepsze przygotowanie sił powietrznych do wykonania zadań, jednakże w wariantcie tym prawie całkowicie zostaje wyeliminowany czynnik zaskoczenia. W tym przypadku działania lotnictwa taktycznego mają być skoncentrowane na rozbiciu zgrupowań lotniczych przeciwnika i wzbronieniu dopływu świeżych sił do strefy działań bojowych. Ma to doprowadzić do stworzenia warunków zapewniających własnym siłom lądowym rozbicie przeciwnika, opanowanie określonych obszarów oraz osiągnięcie zamierzonych celów operacji.

We wszystkich rodzajach wojen na ETW, zmasowane uderzenia lotnictwa będą wykonywane w ramach powietrznych operacji zaczepnych, przede wszystkim na środki raketowe, system OP i lotnictwo uderzeniowe oraz zgrupowania wojsk przeciwnika.

W wojnie konwencjonalnej podstawową formę działań połączonych sił powietrznych jest powietrzna operacja zaczepna prowadzona w ramach strategicznej operacji PSZ NATO na TDW.

Do głównych zadań powietrznych operacji zaczepnych należy:

- wywalczenie i utrzymanie przewagi w powietrzu;
- izolacja /blokowanie/ rejonu działań bojowych;
- wsparcie lotnicze sił lądowych lub morskich;
- taktyczne rozpoznanie powietrzne.

Ponadto powietrzne operacje zaczepne mogą być prowadzone w celu realizacji takich zadań, jak: opóźnienie podjęcia odwodów operacyjnych i strategicznych, dezorganizacji komunikacji, niszczenia obiektów przemysłu wojskowego, naruszenia systemu dowodzenia siłami zbrojnymi, kierowania państwem itp.

Zgodnie z poglądami dowództwa NATO, pierwsze zmasowane uderzenie lotnictwa, w ramach powietrznej operacji zaczepnej, powinno być uprzedzające. Przyjmowana jest teza, że uda się w sposób akryty doprowadzić maksymalną ilość sił do najwyższego stanu gotowości bojowej oraz uprzedzić przeciwnika w wykonaniu uderzenia i tym samym zapewnić sobie już od pierwszego dnia wojny przejęcie inicjatywy strategicznej. Dowództwo NATO zakłada, że uderzenie uprzedzające powinno być przygotowane w najkrótszym czasie i wykonane z zaskoczenia, przy czym powinno wziąć udział maksymalna ilość posiadanych sił i środków.

Działania bojowe ŚNP na obiekty położone na terytoriach państw Układu Warszawskiego, w ramach powietrznej operacji zaczepnej, będą prowadzone w postaci zmasowanych nalotów /uderzeń/ na szerokim froncie i dużą głębokość, ze wszystkich kierunków operacyjno-strategicznych lub oddzielnych /pojedynczych/ nalotów na wybranych kierunkach operacyjnych, wybranych w różnych odstępach czasowych, a w przerwach między nimi przewiduje się wykonywanie uderzeń urzutowanych na wojska pierwszego rzutu operacyjnego. Na SETDW będą to kierunki: nadmorski, berliński, drezdeński i praski.

Dyslokacja PSP NATO na SE TDW i w strefie CB i BZ wskazuje, że w zmasowanych nalotach na poszczególnych kierunkach operacyjnych mogą wziąć udział następujące siły:

- na kierunku nadmorskim - PTSP CB i BZ, lotnictwo pokładowe z lotniskowców manewrujących na Morzu Północnym oraz około 50% samolotów z 2 PTSP;
- na kierunku berlińskim - pozostałe samoloty lotnictwa taktycznego 2 PTSP;
- na kierunku drezdeńskim i praskim - 4 PTSP /po 50% na kierunku/.

Ponadto na poszczególnych kierunkach w nalotach mogą brać udział również strategiczne samoloty bombowe.

Powietrzna operacja zaczepna ma być prowadzona na głębokość 1000-1200 km, a szerokość pasa działania zgrupowań lotniczych w operacji może wynosić 700-800 km, a długotrwałość operacji zaczepnej do kilku dni. W pierwszych 2-3 dniach powietrzna operacja zaczepna ma być prowadzona z maksymalnym natężeniem działań, a jej głównym celem będzie wywalczenie przewagi w powietrzu. W tym czasie przewiduje się wykonanie 2-3 zmasowanych nalotów /od 3 do 4 godzin każde/. Zakłada się, że w tych nalotach powinno wziąć udział 70-80% ogólnego stanu sprawnych technicznie samolotów. W kolejnych dniach główny wysiłek ŚNP ma być skupiony na wykonaniu uderzeń na zgrupowania wojsk, szlaki komunikacyjne, obiekty tyłowe i podchodzące odwody operacyjne i strategiczne oraz powtórnie na środki OP, lotniska i stanowiska dowodzenia.

Zadania izolacji rejonu działań bojowych mają być wykonywane w zasadzie po wywalczeniu przewagi w powietrzu na głębokość 800-1000 km z maksymalnym ześrodkowaniem wysiłku do 400-600 km. Izolacja rejonu działań bojowych realizowana będzie grupami w składzie od 4-6 do 12 samolotów, przy znacznym udziale podgrup zabezpieczenia działań. W celu wzbronienia podejścia drugich rzutów i odwodów strategicznych mogą być wykonane zmasowane naloty w sile 100-200 samolotów na wybranych kierunkach operacyjnych TDW.

Zadania wsparcia lotniczego realizowane są przez samoloty lotnictwa taktycznego poprzez wykonywanie uderzeń na obiekty przeciwnika na polu walki i w bliskiej strefie taktycznej na głębokość 100-160 km od przedniego skraju wojsk własnych. Do wsparcia wojsk wykorzystywane mają być również strategiczne samoloty bombowe B-52. W ramach ogólnego wsparcia lotniczego sił lądowych wyodrębnia się bezpośrednio wsparcie lotnicze, które może być prowadzone na głębokość do około 50 km, oraz izolację pola walki prowadzoną na głębokości od 60 do 160 km.

Do wsparcia korpusów armijnych USA przewiduje się wydzielenie 220-280 samolotolotów, a Wielkiej Brytanii, RFN, Belgii i Holandii - do 150 samolotolotów. Natomiast na korzyść dywizji pierwszego rzutu we wszystkich państwach NATO - od 110 do 140 samolotolotów na dobę.

Taktyczne rozpoznanie powietrzne, w ramach powietrznej operacji zaczepnej, ma być prowadzone na korzyść zadań wykonywanych w ramach walki o przewagę w powietrzu na głębokość do 900 km, a w ramach izolacji rejonu działań bojowych i wsparcia lotniczego na korzyść grupy armii wykonywane przez współdziałające z nią PTSP, ma być prowadzone na głębokość do około 1000 km, korpusu armijnego - do 300 km i dywizji

- do 150 km. Ponadto może być ono prowadzone w ramach samodzielnych powietrznych operacji rozpoznania taktycznego. Tego rodzaju operacje mają być prowadzone na zapotrzebowania rozpoznawcze najwyższych organów dowodzenia sił zbrojnych NATO. Mają one być prowadzone na głębokość do 1200 km przez taktyczne lotnictwo rozpoznawcze, jak również przez samoloty rozpoznawcze lotnictwa strategicznego i lotnictwa sił morskich, wydzielonych do wykonywania zadań na korzyść połączonych sił zbrojnych TDW. W operacji tej przewiduje się udział do 20% lotnictwa taktycznego.

W wojnie konwencjonalnej podział wysiłku lotnictwa taktycznego dla wykonania zasadniczych zadań w ramach powietrznej operacji zaczepnej może przedstawiać się następująco:

Wysiłek		
Rodzaj zadania	W pierwszych 2-3 dniach	W następnych dniach
Wywalczenie i utrzymanie przewagi w powietrzu	70%	60-30%
Izolacja /blokowanie/ rejonu działań bojowych	-	10%
Wsparcie lotnicze sił lądowych lub morskich	15-20%	20-50%
Taktyczne rozpoznanie powietrzne	10-15%	10%

Podczas działań konwencjonalnych straty w samolotach w walkach powietrznych i na ziemi, według norm NATO, nie powinny przekraczać 10% na dobę.

3.4. Pierwsze operacje sił lądowych

Dowództwo NATO wprowadzając do uzbrojenia nowe rodzaje środków konwencjonalnych, w tym systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, przyjmuje, że pierwsze operacje sił lądowych na ETW mogą być prowadzone z użyciem lub bez użycia broni masowego rażenia.

Na ŚE TDW pierwszą operację zamierza ono prowadzić siłami dwóch grup armii w pierwszym rzucie przy współdziałaniu z JKA - po uprzednim znacznym ich wzmocnieniu.

Działania sił lądowych wspierane będą przez lotnictwo taktyczne i siły morskie.

Celem pierwszej operacji zaczepnej sił lądowych TDW może być rozbicie zgrupowań sił zbrojnych państw UW znajdujących się na terytorium NRD i na znacznej części terytorium Polski i Czechosłowacji oraz stworzenie tym samym warunków do przeprowadzenia kolejnych operacji.

Uwzględniając sposoby rozwinięcia w ugrupowanie bojowe, znaczna wzmocnienie przed wybuchem wojny oraz przewidywany zakres użycia sił i środków, połączone siły lądowe mogą prowadzić strategiczną operację zaczepną według różnych wariantów. Biorąc pod uwagę trudne fizyczno-geograficzne warunki terenowe, a zwłaszcza potrzebę forsowania już w pierwszych dniach wojny rzek, jak i pokonywanie terenu górskiego, jednym z prawdopodobnych wariantów działania może być:

Jutlandzki Korpus Armijny w ramach pierwszej operacji może przejść do natarcia wykonując główne uderzenie w kierunku: Ahrenburg, Schwerin, pld. Świnoujście z zadaniem rozbicia pierwszorzutowych związków taktycznych państw UW i opanowania w zadaniu bliższym rubieży na głębokość 50-60 km. W zadaniu dalszym rozbicia przeciwnika w głębi obrony we współdziałaniu z siłami morskimi i opanowania rubieży na głębokość 100-120 km, a następnie rozwijanie natarcia w kierunku Machlin, pld. Świnoujście. W trakcie realizacji zadań JKA współdziałał będzie z 1 KA /H/ ze składu PGA i tym samym zabezpieczał północne skrzydło PGA.

Północna Grupa Armii w ramach pierwszej operacji zaczepnej na ŚE TDW może wykonać główne uderzenia w kierunku: Wolfsburg, Jerichow, a następnie w kierunku Jerichow, Oranienburg, Berlinok i w kierunku Jerichow, Zossen, Świebodzin z zadaniem rozbicia w pasie natarcia związków operacyjnych pierwszego rzutu sił zbrojnych państw UW w pasie operacji i opanowania w zadaniu bliższym w 3-5 dniu operacji rubieży na głębokość 100-150 km; częścią sił może działać na odblokowanie garnizonu Berlina Zachodniego. W zadaniu dalszym, wprowadzając do bitwy drugi rzut i odwody, może rozbić podchodzące odwody przeciwnika, z marszu sforsować Odrę i w 9-15 dniu operacji opanować rubież na głębokość 350-400 km i stworzyć tym samym warunki do prowadzenia kolejnej operacji grupy armii. W trakcie realizacji zadań, w celu przyspieszenia tempa operacji, może wysadzić desanty taktyczne, a do uchwycenia przepraw na Odrze desanty taktyczne i operacyjno-taktyczne.

Centralna Grupa Armii w ramach pierwszej operacji zaczepnej na TDW może wykonać główne uderzenia w kierunku Eschwege, Lipsk, Żagań i Norymbergę, Pilzno, Opawa oraz pomocnicze w kierunku Hof, Drezno, Legnica z zadaniem rozbicia w pasie natarcia związków operacyjnych pierwszego rzutu sił zbrojnych państw UW w pasie operacji i opanowania w zadaniu bliższym w 3-5 dniu operacji rubieży na głębokość 150-200 km. W zadaniu dalszym, wprowadzając do bitwy drugi rzut i odwody, może rozbić podchodzące odwody przeciwnika, z marszu sforsować Nysę tużycką i w 9-15 dniu operacji opanować rubież na głębokość 300-400 km stwarzając tym samym warunki do przeprowadzenia kolejnej operacji grupy armii.

Odwody ETW, SE TDW i strefy CB i BZ w ramach pierwszej operacji zaczepnej mogą być wykorzystane do: przyspieszenia tempa operacji grup armii, uchwycenia przepraw na ważnych rubieżach wodnych; wykonania desantów morskich: osłony skrzydeł lub prowadzenia działań na samodzielnych kierunkach. W trakcie realizacji zadania dalszego na TDW mogą być użyte do rozbitcia podchodzących z głębi kolejnych odwodów sił zbrojnych państw UW i opanowania w 20-25 dniu operacji rubieży na głębokość 800-1000 km i stworzenia warunków do przeprowadzenia kolejnej operacji na TDW. W realizacji tego zadania mogą prowadzić działania na połączenie z ewentualnymi desantamiorskimi wysadzonymi na środkowym wybrzeżu PRL.

3.5. Operacje sił morskich NATO na Bałtyku

Z analizy prowadzonych w strefie CB i BZ ćwiczeń połączonych sił morskich NATO, a także ćwiczeń narodowych wynika, że w ewentualnym konflikcie zbrojnym główny wysiłek dowództwa NATO skoncentrowany będzie na zabezpieczeniu trwałej obrony cieśnin bałtyckich z jednoczesnym prowadzeniem aktywnych działań bojowych na Bałtyku zachodnim i południowym.

Według poglądów specjalistów NATO, obrona cieśnin bałtyckich powinna opierać się o trzy rubieże obrony. Pierwsza rubież ma obejmować strefę przedcieśninową i rejon około 35 mil morskich na wschód od Wyspy Bornholm /do południka 17⁰E/. Na tej rubieży powinny koncentrować się główne działania sił morskich NATO. Działania zaczepne, przeprowadzane siłami lotnictwa, okrętowymi grupami uderzeniowymi i okrętami podwodnymi, nakierowane będą na wywołanie panowania w południowej części Bałtyku i wsparcie działań sił lądowych. Drugą rubież obrony planuje się organizować w rejonie cieśnin bałtyckich, natomiast trzecią w Kattegacie. Zadaniem obrony tych rubieży będzie w pierwszej kolejności niedopuszczenie do wysadzenia desantu na wyspy duńskie, a następnie zablokowanie wyjść flocie państw UW na Morze Północne. Rubieże te mogą być rozwijane kolejno w zależności od położenia sił lądowych NATO.

Działania desantowe z morza, szczególnie w większej skali, w warunkach Bałtyku są utrudnione, gdyż jego mały obazar uniemożliwia wykorzystanie czynnika skrytości w ich przygotowaniu i realizacji. Szczupłe siły lądowe NATO, zwłaszcza na Północnoeuropejskim TDW oraz posiadane środki desantowe /okręty/ na Bałtyku wskazują również, że zwiększony desant morski na nasze wybrzeże jest mało prawdopodobny. Nie można jednak całkowicie wykluczyć możliwości wykonania przez przeciwnika taktyczno-operacyjnego desantu morskiego. Wynika to z faktu, że Wielka Brytania

i Holandia mają przygotowane do tego siły, Stany Zjednoczone przewidują przerzut na Jutlandię części swojej piechoty morskiej /od BPM do DPM/, a RFN przygotowuje brygady 6 DZ do działań desantowych. Ponadto w działalności szkoleniowej sił zbrojnych NATO były doskonałe działania desantowe tak na zachodnie jak i południowo-wschodnie wybrzeże Jutlandii i wyspy duńskie.

W sprzyjającej sytuacji operacyjnej sił zbrojnych NATO /tj. uzyskanie panowania na morzu i przewagi w powietrzu oraz powodzenia natarcia zgrupowań uderzeniowych sił lądowych /w 5-7 dniu wojny może być wysadzony desant morski na wybrzeżu bałtyckim Polski w rejonie Kołobrzegu lub Ustki. Celem desantu może być związanie walką odwodów sił zbrojnych UW i ułatwienie natarcia siłom głównym PGA. Taktyczno-operacyjny desant morski na wybrzeże PRL może być wykonany metodą "brzeg-brzeg" z rejonów: Szlezwiaka-Holeztynu, wysp duńskich i Wielkiej Brytanii. Prawdopodobny skład desantu:

- I rzut - do dwóch brygad zmechanizowanych;
 - pułk artylerii lekkiej;
 - dwa-cztery bataliony piechoty morskiej.

W początkowym okresie działań wojennych do wykonania zadań w rejonie Bałtyku Zachodniego mogą być wydzielone siły lotnictwa taktycznego liczące 500 samolotów, w tym 70 nbj; trzy zespoły operacyjne 420, 457 i 500 w składzie około 200 okrętów bojowych i specjalnego przeznaczenia w tym 60 okrętów rakietowych i 20 okrętów podwodnych.

Wydzielone siły przewiduje się wykorzystać głównie do prowadzenia aktywnych działań bojowych w strefie przedcieśninowej i w głębi Bałtyku dla wywalczenia panowania w tym rejonie.

Główną siłę uderzeniową stanowią będzie lotnictwo sił morskich RFN, samoloty PTSP CB i BZ oraz część 2 PTSP, amerykańskiej piechoty morskiej i lotnictwo pokładowe. Przy obecnym i przewidywanym bazowaniu lotnictwa taktyczny promień jego działania pozwala na wykonanie lotów na głębokość do 1500 km, co praktycznie obejmuje cały Bałtyk południowy.

Drugim znaczącym czynnikiem uderzeniowym sił morskich NATO na Bałtyku są okręty rakietowe, a w tej liczbie przede wszystkim pięćdziesiąt nowoczesnych, silnie uzbrojonych kutrów rakietowych.

Okręty podwodne stanowią trzeci istotny komponent sił uderzeniowych przeciwnika. Szczególnie jednostki RFN typu "206" budowane specjalnie do działań na Bałtyku charakteryzują się wysokimi zdolnościami bojowymi. Okręty podwodne w liczbie do 20 mogą być skrycie rozwinięte do działań bojowych w okresie od D-10 do D-2, grupami w składzie 2-4 jed-

nostki. W rejonie działań bojowych okręty podwodne mogą działać metodą pozycyjną lub pozycyjno-manewrową.

Istotne zagrożenie dla flot państw UW stanowić będzie broń minowa. Jako nosiciele min mogą być użyte siły trałowo-minowe, okręty podwodne, statki handlowe, samoloty B-52 /udźwig do 50 min/ i Atlantic /udźwig do 10 min/ oraz doraźnie inne jednostki bojowe i pomocnicze. Zaczepne zagrody minowe mogą być stawiane w okresie D-3 do D w liczbie około 2000 sztuk min. Zagrody te będą stawiane na podejściach do baz morskich, więkzch portów oraz na redach i torach wodnych.

BIBLIOGRAFIA

1. Kompedium sił zbrojnych państw NATO. Szt. Gen. 1200/85.
2. Strategie i poglądy państw NATO na prowadzenie wojny w Europie. Szt. Gen. 1214/85.
3. Strategia wojskowa Stanów Zjednoczonych i Paktu Północnoatlantyckiego. Szt. Gen. 1035/81.
4. Komunikaty rozpoznawcze od 1983 r.
5. Informator o siłach zbrojnych RFN. Szt. Gen. 1091/82.
6. Informator o siłach zbrojnych Wielkiej Brytanii. Szt. Gen. 1146/83.
7. Informator o siłach zbrojnych Francji. Szt. Gen. 1186/84.

ZNACZENIE PODSTAWOWYCH POJĘĆ

Podstawowe pojęcia używane w dokumentach oficjalnych i w literaturze wojskowej zachodniej przybierają najczęściej następujące zbliżone znaczenia.

Polityka narodowa - to długoterminowa działalność państwa w sferze politycznej, ideologicznej, wojskowej, ekonomicznej, naukowo-technicznej i innych, mająca zapewnić osiągnięcie celów o znaczeniu państwowym /ogólnonarodowym/.

W swej istocie polityka narodowa jest naczelną wytyczną wyrażoną w generalnych zasadach obowiązujących we wszystkich znaczących /wyżej wymienionych/ dziedzinach działalności państwa.

Doktryna narodowa - to program działania w sferze polityki narodowej w pewnym etapie rozwoju sytuacji międzynarodowej, dostosowany do określonych warunków polityczno-militarnych i określonego obszaru geograficznego, odzwierciedlający cele polityki państw i obowiązujące zasady postępowania.

W Stanach Zjednoczonych doktryną narodową nazywane są w zasadzie programy ogłaszane przez prezydentów. Zaakceptowany przez Kongres program prezydenta zostaje uznany jako doktryna i stanowi podstawę do formułowania poglądów oraz organizowania działalności we wszystkich ważniejszych dziedzinach polityki państwowej, zwłaszcza militarnej.

Strategia narodowa - to umiejętność działania kierownictwa politycznego w zakresie użycia wszystkich elementów potencjału państwa do osiągnięcia celów polityki narodowej w czasie pokoju i wojny. W odniesieniu do problemów militarnych strategia narodowa zajmuje się głównie decydowaniem o użyciu sił zbrojnych oraz ich współdziałaniu z innymi elementami potencjału państwa.

Polityka wojskowa - to działalność władz państwowych i wojskowych ukierunkowana na budowę systemu militarnego mającego zapewnić realizację celów polityki narodowej przy pomocy środków wojskowych. Stanowi ona integralną część polityki narodowej, jest jej funkcją w dziedzinie militarnej.

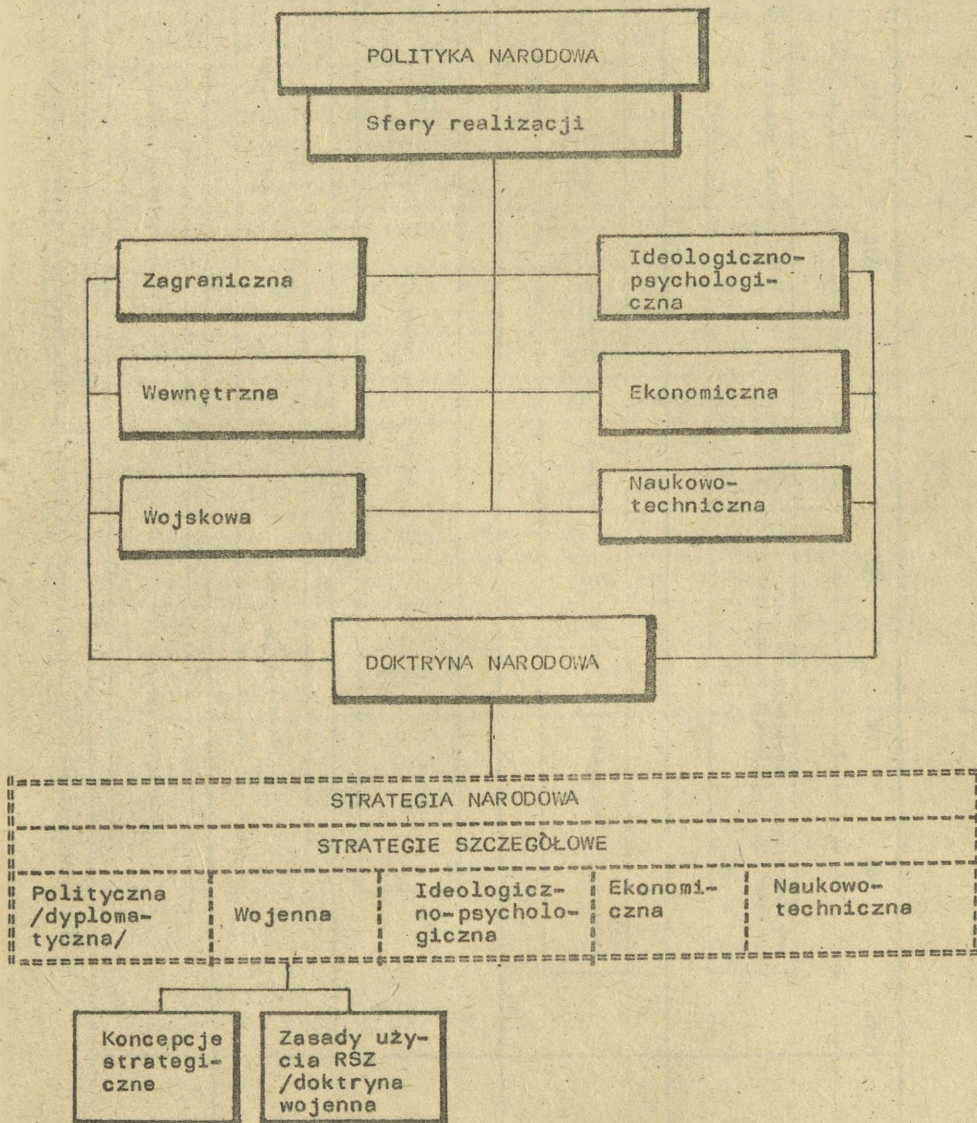
Strategia wojenna - to oficjalnie uznany system poglądów i przedsięwzięć dotyczący charakteru ewentualnej wojny i wykorzystania potencjału militarnego do osiągnięcia celów polityki narodowej. Obejmuje ona teoretyczną i praktyczną działalność kierownictwa wojskowego w zakresie przygotowania kraju i jego sił zbrojnych do prowadzenia wojny.

Koncepcja strategiczna - to rozwinięcie jednej z głównych zasad lub dziedzin obowiązującej strategii wojskowej, zawierająca wnioski z oceny aktualnej sytuacji strategicznej. Określa ona sposób działania, swego rodzaju formułę roboczą wyższego kierownictwa wojskowego, mający na celu wytworzenie warunków umożliwiających realizację wymogów strategii wojskowej.

Doktryna wojenna - jest pojęciem różnie interpretowanym i stosowanym. Najczęściej bywa ono używane w znaczeniu szczegółowym, jako zespół zasad i sposobów działania w operacji i walce rodzajów sił zbrojnych lub wojsk.

Niekiedy pojęcie doktryna wojenna jest używane zamiennie ze strategią wojenną.

WSPÓLZALEŻNOŚĆ PODSTAWOWYCH POJĘĆ

EWOLUCJA DOKTRYN STRATEGII WOJENNYCH I KONCEPCJI STRATEGICZNYCH USA I NATO

	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985
Doktryna		Powstrzymanie komunizmu Trumana	Odepchnięcie komunizmu i wyzwolenia Dulles	Współpraca i konfrontacja Kennedy'ego	Podzielonej odpowiedzialności Nixona	CARTER	REAGANA		
Strategia		Peryferyjna	Zmasowanego odwetu	Elastycznego reagowania	Realistycznego odstraszenia	Bezpośredniej konfrontacji			
Koncepcja		Miecza i tarczy	Dwóch i pół wojny	Przewagi / do- wólnej wojna powszechna lub ograniczo- na/					
Strategia		Zmasowanego odwetu	Elastycznego reagowania						
Koncepcja		Wysuniętej obrony	Wysuniętych rubieży						
STANY ZJEDNOCZONE									
NATO									

x/ W 1984 r. została ona uzupełniona koncepcją operacyjno-strategiczną "głębokich uderzeń"

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH STANOWISK WOJSKOWYCH W ORGANACH NATO
OBSADZONYCH PRZEZ NIEMCÓW

Lp.	Stanowisko	Stopień, imię i nazwisko
1	Komendant Akademii Obrony NATO w Rzymie	gen. mjr Franz Uhlw WETTLER
2	Zastępca naczelnego dowódcy PSZ NATO w Europie	gen. Hans Joachim MACK
3	Zastępca szefa sztabu w wyżej wymienionym dowództwie ds. planowania i operacji	gen. mjr Lutz MOEK
4	Zastępca dowódcy PSZ CB i BZ	gen. por. Heinz Walter von GATHEN
5	Zastępca szefa sztabu PSZ Pln. ETDW	adm. floty Klaus, Jürgen THATER
6	Dowódca PSM CB i BZ	wiceadm. KAMPE
7	Dowódca PSZ SE TDW	gen. Leopold CHALUPA
8	Szef sztabu PGA	gen. mjr Rolf ZERLING
9	Szef sztabu CGA	gen. mjr Gerhard BRUGMANN
10	Zastępca dowódcy PSP SE TDW	gen. mjr Fred NOACK
11	Szef sztabu 2 PTSP	gen. mjr Haus Ulrich FLADE
12	Dowódca 4 PTSP	gen. por. Horst JUNGKURTH
13	Dowódca stałego zespołu sił morskich NATO	komandor Klaus SCHWARE

KONCEPCJA OPERACYJNO-STRATEGICZNA GŁĘBOKIĆ UDERZEŃ

Rejon "zainteresowania" CA,
Rejon "oddziaływania ogniowego" TD;
ok. 1000 km

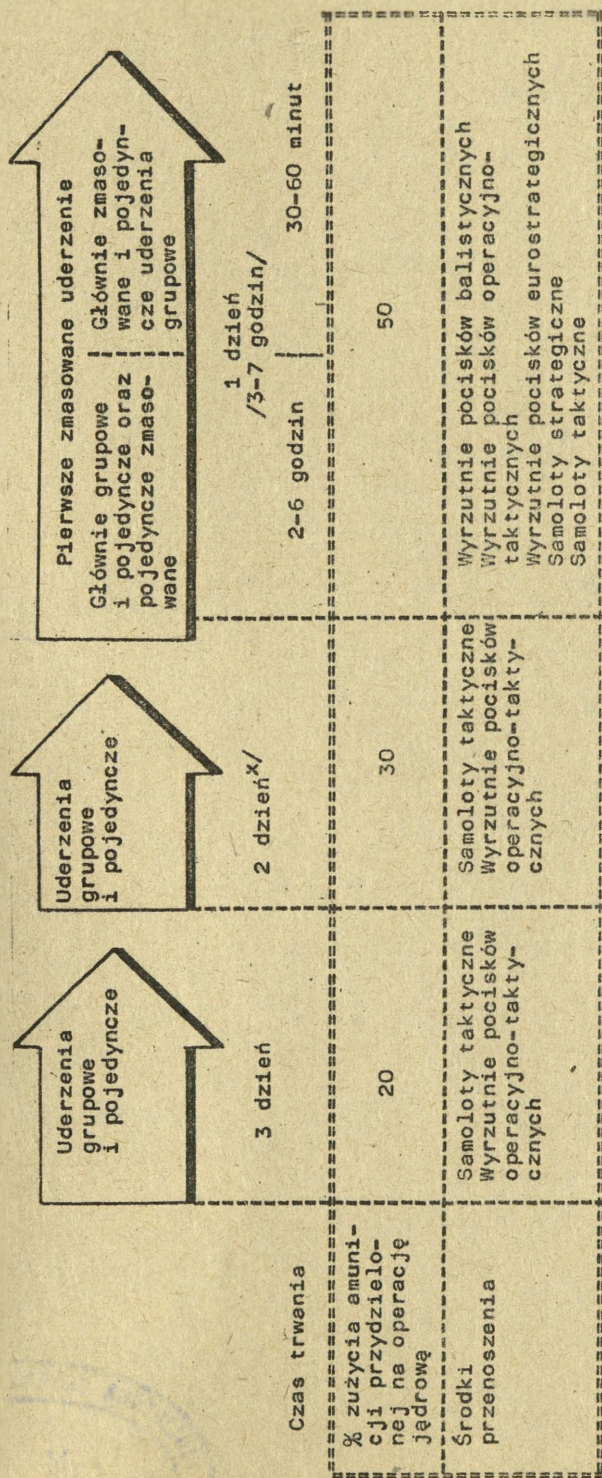
Rejon "zainteresowania" KA,
Rejon "oddziaływania ogniowego" CA
300 km

Rejon "zainteresowania" dywizji,
Rejon "oddziaływania ogniowego" KA
150 km

Rejon "zainteresowania" brygady,
Rejon "oddziaływania ogniowego" dywizji
70 km

Rejon "zainteresowania" batalionu,
Rejon "oddziaływania ogniowego" brygady
15 km

WARIANT ZMASOWANEGO UŻYCIA BRONI JĄDROWEJ PRZEZ SIŁY ZBROJNE NATO

x/ Jeżeli pierwsze zmasowane uderzenie rozpocznie się w pierwszej połowie dnia, to dane podane na 2 dzień służą do naliczeń na drugą połowę pierwszego dnia, a z trzeciego dnia - na drugi dzień operacji jądrowej.

MOZLIWE WARIANTY PIERWSZEGO OPERACJI POWIETRZNEJ

Wariant	Sposób działania	Cel	Czas trwania
1. Powietrzna operacja zaczepna prowadzona na całą głębokość operacyjną / wariant zasadniczy/	Rozpoczęcie operacji zmasowanymi nalotami lotnictwa na głównych kierunkach powietrzno-operacyjnych, a następnie wykonywanie kolejnych zmasowanych nalotów oraz prowadzenie działań urzutowanych	Obecniejszenie środków przeszenia broni jądrowej i rozbięcie głównych zgrupowań lotnicstwa przeciwnika, wywołanie przewagi w powietrzu oraz stworzenie warunków do działań własnych sił zbrojnych	Od kilku do kilkunastu dni
2. Połączona operacja powietrzno-zaczepna i obronna prowadzona na głębokość pierwszoplanową / wariant na wypadek niekorzystnego stosunku sił powietrznych na TDW/	Główne siły lotnictwa taktycznego i wykonują zmasowane naloty i prowadzą działania urzutowane w pierwszym rzut operacyjny wojsk przeciwnika. Natomiast siły i środki OP oraz część LT prowadzą działania bojowe w ramach powietrznej operacji obronnej	Zdobycie lokalnej przewagi w powietrzu i szybkie rozbięcie pierwszorzutowych zgrupowań wojsk lądowych przeciwnika oraz izolacja pola walki, jak również zniszczenie lotnictwa przeciwnika w powietrzu w celu uzyskania korzystnego stosunku sił oraz stworzenia warunków do działań własnych sił lądowych	1-2 dni, a następnie przejście do działań wg wariantu pierwszego
3. Powietrzna operacja obronna / w wypadku wykonania przez lotnictwo przeciwlotniczego niespodziewanego uderzenia	Dyżurne siły i środki OP i lotnictwa taktycznego zwalczają samoloty lotnictwa przeciwnika nad własnym terytorium	Opóźnienie pierwszego zmasowanego uderzenia lotnictwa przeciwnika oraz zabezpieczenie lotnictwa i OP w pełną gotowość bojową, jak również rozwinięcie ugrupowań bojowych sił lądowych	12-14 godzin, a następnie przejście do działań wg wariantu 1 lub 2

Wydrukowano w 200 egz.
 Warszawa, nr 1-200-1151, Nauk. DZS
 K. Kozłowski, p. Kozłowski
 Druk. JD, dnia 25.X.1986
 Druk. ASG WP nr pf-256/pf-1221/WW